

20 ОЖИСТОБАЈ

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА
 БРОЈ 91 ГОД. II ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА БЕОГРАД, 30 АВГУСТА 1946 Г. ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443 ЦЕНА ОВОМ БРОЈУ 2 ДИН.

Маневри непријатеља мира и међународне безбедности

Рад Конференције мира у Паризу, у садашњој фази, одвија се углавном преко разних комисија које имају за задатак да детаљно, члан по члан, проуче све најпрте мировних уговора. Политичко-територијалне комисије већ су претресле уводе уговора о миру, а Економска комисија за Балкан и Финску отпочела је с проучавањем проблема репарација.

Као и на питању процедуре, тако и по питању степена одговорности свих хитлеровских сателита, за учешће у агресији, односно степена суратништва и заслуга за касније учешће у рату на страни савезника, оштро су се издвојила на Конференцији два гледишта. Показало се, још једном, да гласачка војска, која иступа мање-више прикривено или отворено, по сугестијама и директивама англо-америчких кругова, има један аршин кад су у питању земље под окупацијом и управом западних савезника, а сасвим други када је реч о земљама које су се ослободиле уз помоћ и подршку Совјетског Савеза и Црвене армије.

Овај несклад, посматран изоловано, ван целине и ван везе са читавом политиком оних снага које свакојаким маневрима теже да поткопају и отегну рад Конференције, не би сам по себи био нарочито значајан, да није и других покушаја, усмерених у том истом циљу. Отезање рада Конференције постало је, изгледа, поред осталог, такође једно од средстава којим непријатељи међународне сарадње и споразумевања желе да омету брзо сређивање и нормализовање прилика у Европи и у свету. У том погледу, у табору оваких «пријатеља» мира, почасно место заузимају аустралијски, грчки и још неки делегати, који разним својим иступима настављају да играју улогу гласоговорника својих господара.

ске ретко кад сами, директно, иступају у прилог овог или оног амандмана који, под демократском маском и фразеологијом, руши поједине принципе, утврђене и извојеване у ослободилачком рату. Шта више, они ретко и подносе такве амандмане. То за њих и у име њих чине, други, аустралијски делегат је, на пример, не једном у току саме Конференције, на очиглед свих, одлазио за инструкције англо-америчким шефовима делегација. Оно што се догађа иза кулиса ипак је много значајније и интересантније, али је обавијено маглоу тајне дипломатије и потпуно неприступачно око обичних смртних људи. Но, ако се ова закулисна работа не види, јер се не изводи пред јавношћу, — виде се и осећају њени резултати на самој Конференцији.

Тежња за економским, а светско-политичким, поробљавањем бивших сателитских земаља, то је латентно свих говора и целокупне аргументације англо-америчких делегата и њихових трабаната.

Тежња за мешањем великих сила у унутрашње ствари малих европских држава, — то је циљ свих амандмана и свих смицалица заогрнута брижљивом демократском звучном фразом од стране таквих делегација као што је аустралијска и друге.

По питању Мађарске, — то су покушаји да се овој земљи наметну несравњено тежки намети у име репарационих захтева, док се, с друге стране, истовремено врши на њу ста-

лан притисак тиме што јој се, из западних окупационих зона Немачке, не враћа, од стране хитлероваца и Салашјевићевих банди опљачкана и одвучена имовина. По питању Италије, — то је лицемеран став о тобоже «претераним захтевима» Совјетског Савеза, док се свакодневно извлачи из италијанске привреде и индустрије све што је вредно у виду робе и машина и извози у иностранство, а на италијански радни народ удара све већи намет на рачун окупационих трошкова. По питању Румуније, — то је комедија с предлогом аустралијске делегације о одлагању проблема репарација за шест месеци и о плаћању у фунтама и доларима, што би, према речима Молотова, практично значило подврнути економском угњетавању све оне земље које су се ослободиле у току рата.

Упоредо са овим и још неким сличним појавама, које се одигравају на самој Конференцији, то ће рећи у Луксембуршкој палати, — а које имају за циљ дискредитовање једино демократске и једино могуће и искрено проверене политике узајамног споразумевања и сарадње великих сила, — упоредо, дакле, са свим тим, одвија се и ван Конференције, ван Луксембуршке палате, иста та злокобна игра.

Ми смо сведоци испољавања разних опасних империјалистичких тенденција у свим деловима света. Реакционарни, авантуристички кругови у Аме-

рици и Енглеској из редова финансијске олигархије и монополиста више и не крију своје праве намере. Њихов погубни утицај, који се често или потцењује или прецењује, могли смо већ да осетимо. На Конференцији мира, то су разни «принципијелни» говори и «демократске» тираде о правима «малих» у односу на «велике», о демократској суштини доношења свих одлука простом већином, о потреби да се из «демократских» разлога ревидирају неке одлуке Савета четворце, па и читави уговори и споразуми из доба рата, итд., итд.

Ван Конференције мира, — то су методи најгрубље силе. Методи економског, политичког и војног притиска и звецкања оружјем, застрашивања и провокација, клевета и лажи.

Кампања против Југославије, на пример, била је на линији такве политике. Случај са нашим бродовима у Аустрији и хапшењем наших морнара налази се такође — на линији те политике. Поступци окупационих снага у Трсту и Јулиској Крајини плод су — управо такве политике. То исто важи и за провидан захтев, који се ту и тамо, јавља у реакционарним штампима да се поново пређе на тајну дипломатију.

Није тешко, на основу свега овога, доћи до закључка, да непријатељи мира и безбедности у свету иступају по једном јединственом плану, са једном јединственом тактиком и у једном једином циљу: — уништи-

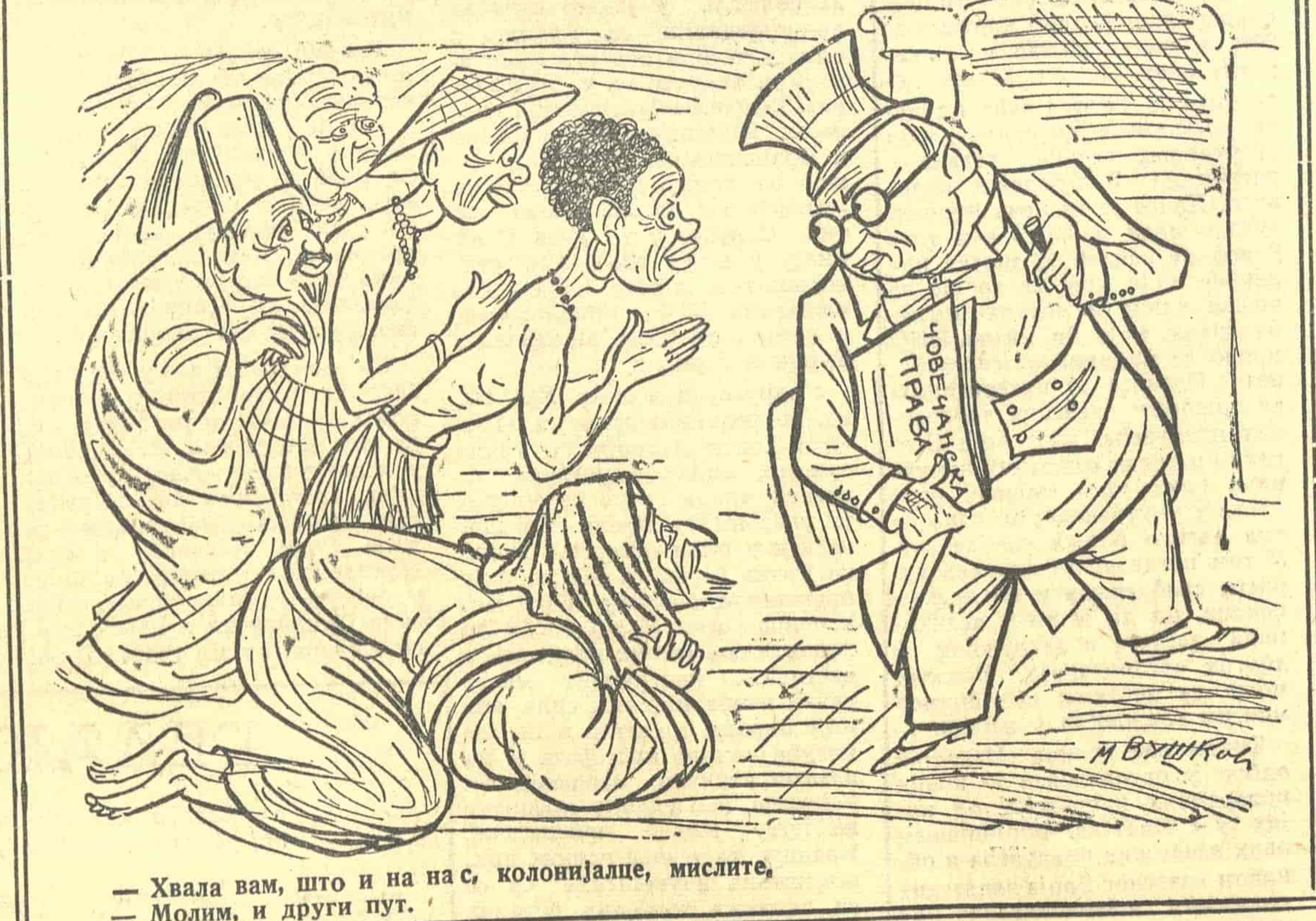
СА МИРОВНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ: Молотов и Берн на свечаној претстави у Великој опери у част делегата

ти све тековине ослободилачког рата како у унутрашњем — реч је о демократским слободарским радним масама — тако и у међународном опсегу. Разуме се, на овоме њиховом путу њима не иде баш све глатко. Снага Совјетског Савеза и демократског покрета у свету, њихова правилна политика и свест народних маса о потреби очувања тековина из ослободилачког рата, озбиљна су препрека за све и свакојаке смутне империјалиста и њихових експоната.

Т. МЛАДЕНОВИЋ

ХУМАНОСТ

Еват је предложио да се створи међународни суд за човечанска права.

— Хвала вам, што и на нас, колонијалце, мислите, — Молим, и други пут.

ПРИЗНАЊЕ ПРЕГЛОЦИМА РАДА

ПРОГЛАШЕЊЕ НОВИХ УДАРНИКА

Првомајско такмичење о богатило нас је новим искуствима.

Други део такмичења, новембарско такмичење које је прихваћено са не мањим полетом него што је то било са мајским, данас је у пуном јеку. Радни народ Београда из дана у дан бележи нове успехе и овладева пољу рада, обнове и овладавања техником машина.

Мора се констатовати да је новембарско такмичење у организационом погледу припремљено много боље него претходно. То је резултат коришћења искуства стеченог до Првога маја. Док су норме у првом делу такмичења биле често врло неправилно постављене, најчешће су биле прениске, у току новембарског такмичења оне су одређене много правилније.

Београд је у мајском делу

такмичења прогласио око 250 прегалаца на послу за ударнике. У новембарском делу такмичења такође су се својим преданим радом истакли многи радници и до данас је проглашено укупно 45 нових ударника. Свечане синдикалне конференције на којима ће се одати признање и осталим, још непроглашеним ударницима, у току су готово по свим београдским предузећима.

У току такмичења уведене су норме у многим предузећима. Рад по систему норми дао је и прве позитивне резултате. Током такмичења предузеће «Морава», у коме је пре краћег времена проглашено осам нових ударника, успело је да снизи цене својим производима од 5,8% до 23%. Ето, крајњег циља такмичења.

Нарочито озбиљно схватање

такмичења и рада на обнови показало је седам ударника Радио-Београда. Уместо за три месеца, они су за 45 дана монтирали и пустили у рад средњеталасну радио-станцију. Демонтажу исте станице, за коју је било од стране стручњака предвиђено шест месеци рада, они су завршили за 24 дана.

Многа предузећа Београда бележе свакодневно у новембарском такмичењу нове успехе. У шест београдских предузећа проглашени су ударници, чије примере следе хиљаде београдских радника. На свечаним конференцијама које су у току, биће проглашени нови ударници и по осталим београдским предузећима.

Али, да би успеси могли да се прате, потребно је да синдикалне подружнице воде бо-

Б. В.

Комунална предузећа

добијају све већи значај у привреди Београда

У бившој општини града Београда градска привредна предузећа уопште нису постојала. Расходе своје администрације општина је подмиривала из разних такса и намета не трудећи се да добром организацијом и правилним коришћењем материјалних средстава и могућности које су додељене татула ударника, треба увек назначити да ли је и у прошлом такмичењу носио ударничку титулу. У првомајском делу такмичења евиденција је била прилично слаба, зато је потребно да у новембарском делу она буде уредна и прегледна.

На месном синдикалном већу лежи задатак да организује градску конференцију нових ударника, на којој би се они међусобно упознали и изменили уликсе и радна искуства.

Због такве организације и руковођења разумљиво је да су ове службе морале носити све негативне особине гломазне бирократизираних и неспособних општинских администрација. Разумљиво је даје даје такво стање — недостатак тежње да се уведу начела привредног газдовња и побољшају методе пословања — спречавало правилан развој тих служби и онемогућавало пуно и правилно коришћење огромних материјалних средстава којима се располагало. Резултат таквог пословања био је у већини случајева тај да ове службе не само што нису показивале добитак, који би према инвестираним капиталом и датим привилегијама требале да покажу, већ су биле у дефициту који се покривао наметима на грађана.

Рат и окупација нанели су овим службама тешке ударе. Саобраћајна средства, водоводна, канализациона и електрична мрежа и многа друга комунална постројења претрпела су знатне штете, а делимично су била и потпуно уништена. Као први задатак, по ослобођењу града, пред ИНО се поставила обнова и оспособљавање за нормално функционисање служби неопходних за живот грађана; у први мах морало се поћи од старог апарата и затечене организације ма колико они били нерационални.

Оснивање самосталних привредних предузећа

Међутим, већ половином прошле године Извршни народни одбор издвојио је из састава опште управе оне службе које нису чисто административне природе, а имају услова да самостално егзистирају и формирају као самостална привредна предузећа. Тако су издвојени и формирано као самостална предузећа: из Комуналног одељења Београдско електрично саобраћајно предузеће, Београдски водовод и Градска економија, из Одељења народног здравља Градска апотека и Градска купатила итд. На тај начин, увођењем принципа привредног

ЛУФТ РАБОТА

Вицеадмирал и бивши министар П. Аргиропулис и П. Кувелис пишу да границе Велике Грчке треба да иду од Јадранског Мора код Скадра, северно од Скопља до Црног Мора.

— Запушите брзо ону рупу, Ваша Екселенцијо, па ћемо ваљда надувати Грчку до Младеновца.

газдовања у овим службама, омогућен је, с једне стране, њихов пуни развој и максимално ангажовање у обнову града, а с друге, постизање рентабилности у пословању.

Напоредо са овим, Извршни народни одбор пришао је и стварању нових привредних предузећа. У првом реду ИНО је основао Градско народно предузеће за снабдевање Београда у циљу побољшања снабдевања грађанства животним намирницама, као и ради интервенције за снижавање цена. Потреба за оснивањем оваквог предузећа наметала се с обзиром на чињеницу да су набављачко-потрошачке задруге биле тек у повоју, а приватни сектор није ништа допринио за олакшање ситуације у снабдевању намирницама и снижењу цена.

Развијање пословања Градског народног предузећа „Гранп-а“ кретало се прилично брзо, како у смислу повећања количина доведене робе на београдско тржиште, тако и у смислу снабдевања тржишта све разноврснијим производима. Општи привредни полет и подизање индустријске производње омогућило је да „Гранп“ у све већим количинама снабдева Београд и индустријским производима. Почетком 1946 године, због све већег темпа и ширине развијања пословања „Гранп“-а, ИНО је издвојио из њега и формирао као самостална привредна предузећа са самосталном организацијом Градско текстилно предузеће, Градско предузеће за огрев и Градско млекарство.

Преоригиналне службе појединих одељења Извршног народног одбора у смислу њиховог функционисања као привредних предузећа по начелима привредног газдовања није било без тешкоћа. Било је прилично неумешности а и инертности код руководећих органа новоформираних предузећа да организацију свога пословања подесе према новим задацима који су им постављени, тако да су понека остала са истим типом организације какву су имала као службе у бившој општини (са одсецима и сл.). Треба даље напоменути тешкоће које долазе услед недостатка стручног квалификованог особља, одсуства службе планирања, организације службе књиговодства и сл. Најзад, специјално су велике тешкоће око набавке средстава и материјала неопходног за обнову теже оштећених објеката и инвентара ових предузећа.

Не мањи проблеми и тешкоће морали су се савладати приликом оснивања нових трговачких предузећа, која су, пре свега, била без искуства, без организације, кадрова, откупног апарата у унутрашњости и тсл.

Међутим, и поред свих тих тешкоћа, може се рећи да су привредна предузећа Извршног

народног одбора до сада углавном успешно решавања постављене им задатке.

Преглед постигнутих успеха

Из неколико података најбоље ће се видети резултати досадашњег рада предузећа ИНО-а.

Тако је, на пример, Белсап, располажући по ослобођењу са свега 14 трамвајских кола, успео да за релативно кратко време, упркос оскудици у материјалу, оправком оштећених кола, повећа свој возни парк на 64 кола укупно (према 171 кола пре рата). Бољом организацијом и већим залагањем особља, Белсап је успео да оствари максимално искоришћење расположивог парка, тако да просечан дневни превоз са 1 колима износи данас 2591 путник, према свега 1052 пре рата. Оправка оштећених кола знатно је убрзана. Тако је ове године, за првих 7 месеци, оправљено 26 кола, према 36 у целој 1945 години. Треба напоменути и да се генерална репаратура кола данас остварује просечно двапут брже но пре рата, кад је ситуација у погледу материјала и радне снаге била неупоредиво боља.

Створено делимично од некадашње Техничке дирекције ОГБ, Комунално грађевинско предузеће брзо је прерасло у наше највеће грађевинско предузеће. Оно је ове године предузело укупно 572 рада, у вредности преко 340 милиона динара према 46 радова у вредности 7 милиона у 1945 години. Комгранп обавља данас највећи број грађевинских радова у Београду и упошљава преко једне трећине грађевинских радника. Интервенција Комгранпа умногоме је допринела да цене грађевинских радова опадну у току 1946 г. за преко 25%.

Градско предузеће за огрев успело је да већ у првој половини ове године премаша за 100% укупан увоз дрвета из 1945 г. и за 60% укупан увоз угља. Тако је, умногоме, решено питање снабдевања Београда огревом, а при том је остварено просечно снижење цена за око 30%.

Градско млекарство је увело ове године преко 5 милиона литара млека и за читавих 57% остварило снабдевање Београда млеком и млечним производима. Захваљујући највише његовим напорима, остварено је снабдевање Београда довољним количинама млека.

Гранп нам показује огроман пораст у обиму свога пословања. Иако је из његовог пословања изузет текстил, гвожђе, огрев и млеко, а сем тога су цене животним намирницама знатно снижене, Гранп је у првој половини ове године остварио обрт од око 500 милиона динара, према 636 милиона у целој 1945 години. Ове цифре најбоље показују да је Гранп не само одиграо главну улогу у снабдевању Београда животним намирницама одмах по ослобођењу, већ да ће он ту улогу задржати и даље развити и у будућности.

Прекомерна зарада није циљ градских привредних предузећа

Треба нарочито имати у виду да Извршни одбор, стварајући привредна предузећа, није имао за циљ остварење великих профита, него је пре свега ишао за тим да преко њих, колико је највише могуће, утиче

на смањење цена предметима масовне потрошње, а такође и услугама које та предузећа чине грађанима Београда.

Код појединих, специјално трговачких предузећа, појављивале су се повремено и тежње за прекомерном зарадом, за рентабилношћу по сваку цену. У таквим случајевима ИНО је, углавном, благовремено интервенисао и сузбјао те штетне тенденције, тако да данас и ова предузећа служе као инструмент спровођења политике народних власти у Београду — политика снабдевања Београда по најнижим могућим ценама. Добит привредних предузећа ИНО-а, према успеху у пословању и према постигнутом укупном обрту, је минимална.

У погледу смањења цена, Извршни одбор је преко својих предузећа постигао прилично успеха. Тако је Белсап, и поред много мањег броја кола но што их је имао пре рата, и поред великих издатака које је имао на обнову свога возног парка, почетком ове године смањило цене возних карата за 20% и тиме дошао на прелатну цену. Цена воде пре рата била је трипут већа од цене електричне енергије, чији је утрошак главна ставка у расходима Београдског водовода. Данас је та цена процентуално ипак мања, а сем тога Београд не наплаћује знатне количине воде које се троше за прање улица и других потреба града, које би иначе ИНО морао да подмири из свога буџета. Позната је интервенција на тржишту градских трговачких предузећа, због које Београд има цене животних намирница ниже него највећи број места у унутрашњости, иако су она далеко ближе снабдевачу. У том погледу, по организованости снабдевања и по ниским ценама, ма да је то у великој мери заслуга и задругних и других организација, Београд може да послужи као пример многим градовима у земљи.

Током ове године Извршни одбор је организовао 12 нових привредних предузећа, од којих су 4 занатска. Формирањем ових занатских предузећа и обновом извесног броја занатских предузећа конфискованих од народних непријатеља, ИНО отпочиње да се активније бави питањем производних предузећа, а нарочито занатских. Ова интервенција је у Београду потребна, с обзиром на све веће потребе Београда у занатским услугама с једне стране, а с друге, с обзиром на потребу интервенције државних предузећа ради смањења цена занатским услугама, које су и поред постојања занатских задруга, још увек нисувише високе.

Извршни народни одбор клањаће и убудуће велику пажњу развијању комуналног газдинства, с једне стране у тежњи да, што је могуће већи део расхода, покрије приходима својих привредних предузећа и на тај начин смањи висину дажбина и намета које иначе грађани морају да поднесу, а с друге стране, да би добром и широком организацијом мреже комуналних предузећа, дакле јачањем и учвршћењем државног сектора, у општем интересу постоја регулатор привредне активности на своме подручју.

Р. М. СТАНИЋ

ТЕЖАК ЖИВОТ НАШЕГ НАРОДА ПОД ТУЊИНОМ

Последице империјалистичке политике Грчке у Јејејској Македонији

Ако бисмо у једном чланку само сумарно хтели да прикажемо последице империјалистичке политике грчких властодржаца у Јејејској Македонији, ми морамо ипак да захватимо политичку, културну и економску страну живота нашег народа у Јејејској Македонији да бисмо само донекле указали колико су те последице биле свестрано тешке.

Једним погледом на карту Балканског Полуострва лако се може констатовати да је Македонија једна географска и природна целина. Сва у амфитеатралном изгледу, заграђена са истока, запада и северно високим планинама, природно је нагнуто према Јејејском Мору. Сви сливови река гравитирају Јејејском Мору. Унутар тих граница у облику шаховске табле, македонска поља су испресецана лако проходним планинама са широким билима.

На таквој географски јединственој територији населили су се македонски Славени још у VII веку, сачињавајући поред остатака староседелца, Трачана и Илира, компактну славенску масу. И Солун, инфилтрирањем мирним путем током времена је добио славенски етнички карактер. Грчка је у том добу било само у Солуну и неким утврђеним градовима дуж обале Јејејског Мора.

Оваква етничка хармонија одржала се у Македонији до XIV века, до инвазије Турака на Балканско Полуострво. Али, након ове инвазије и петвековног ropста под Турцима, Македоници остају у асољутној већини у Јејејској Македонији на почетку XX столећа, што је видно из следеће статистике научника Кричова, која се сматра за најтачнију статистику, јер базира на личном попису и проверавању на учника: Македонаца 365.506, Турака 242.747, Грка 225.000 и осталих народности 144.509. Као што се из овога види, Грци су по реду тек трећа етничка група у Јејејској Македонији на почетку нашега столећа. Још речитија је слика ако се наведе да у то доба Македоници имају већину у 16 од 21 области, у једној области су подједнаки са Грцима, а само у четири области Грци имају већину и то у периферним деловима Македоније (Кожани, Халкидик, Жилковска и Прависка област), дакле јужно од линије Грамос—Солун—Орфански Залив. Што се тиче Солуна, у то доба Грци имају у њему свега 13% становништва, док су Јевреји сачињавали 50% становништва, а остало су били Македонци, Турци и Јермени.

У другој половини XIX века, посредством цркве, а нарочито након формирања грчке државе, империјалистички апетити младе грчке буржовије уперени су према Македонији и план стварања Велике Грчке борба за Македонију представља основну тачку њеног програма. У тој борби за задовољење својих прохтева, а често као инструмент много већих ваљбалканских сила, она није била средства а на све могуће начине настојала је да измени етнички карактер Македоније, као главну препреку на путу њеног присвајања. Касније, те тежње грчких властодржаца изукрштале су се са сличним тежњама осталих империјалистичких државина на Балкану, тако да се млади револуционарни покрет, који се тада рађа у Македонији, још у свом зачетку налази не само пред задатком тешке борбе са турском империјом, већ и са околним грађевинским управљачима суседних земаља, који су почели уплитати своје прсте у судбину македонског народа. Несумњиво је да су најдоследнији и најупорнији у тој завојевачкој политици били грчки управљачи. О томе довољно сведоче њихова недела извршена у балканском рату, након првог Светског рата и ово што се данас дешава. О томе довољно сведоче око 270.000 емиграната у Бугарској и Америци, који су изгубивши домове и имања неки преко 30, а неки преко 20 година ван своје домовине.

Као основна нит кроз те разне фазе такве политике грчких властодржаца избија тежња за денационализовањем и истребљењем нашег становништва у Јејејској Македонији. Та тежња је константна за последње четири деценије, а поједине фазе те денационализације и истребљења, —

1913 година, када је 80.000 Македонаца морало да пребегне преко границе, затим 1923 година, после Лозанског уговора, када је око 70.000 напустило своје домове, да би уступили своја имања дошљацима из Мале Азије или садашњих 20.000 избеглица, — само су доказ неспорне свирепости код спровођења те и такве империјалистичке политике.

Ударањем граница посред Македоније, њеним распарчавањем у 1912 и 1913 г. разбијено је природно економско јединство Македоније и у доба када је у њу продирало капитализам, када се ослободила вековних феудалних окова, место незадрживог економског полета наступила је све типичнија привредна декаденција.

Од некада привредно цватућих градова, — Витоља, Струмице, Лерина, Крушева, поставили су гранични градови, изгубивши сав свој економски значај. Унутрашња размена, која је била необично жива између појединих крајева, оскотрела је, а трговина преко Јејејских пристаништа, на првом месту преко Солуна, спласнула је тако да је Солун, место живог трговачког центра јужног дела Балкана, постао периферска лука Грчке, без икаквог залеђа.

Један од тешких грехова грчких управљача јесте оријентација привреде Јејејске Македоније са производње индустријских култура на производњу цералија. У доба реорганизације пољопривреде, од рационалног производње индустријских билака, које имају одличних услова за производњу и развој, становништво је због аутархијских тенденција грчких влада морало прећи на нерационалну обраду цералија, чији је принос неколико пута мањи од приноса индустријских билака. Тако је Јејејска Македонија сведена на земљу житарица, лиферанта хране за Грчку, а одузета јој је свака могућност већег економског проперитета. Као резултат такве политике нагло је опао стандард живота становништва, а привреда остала на једном примитивном наметнутом нивоу.

Разуме се, да су ове последице дошле до изражаја и у осталим деловима Македоније, и оне је данас успешно уклањају у Вардарској Македонији, која је у оквиру Југославије добила први пут могућност да развије своје привредне могућности, што је једино било могуће у оваквој Југославији, са оваквом економско-друштвеном садржином.

На културном пољу одсуство Јејејске Македоније у слободном националном развоју, који има Вардарска Македонија у новој Федеративној Југославији, представља тежак губитак. Јејејска Македонија је дала Гоце Делчева, центри Илинденског устанка су били у Јејејској Македонији, песник Смирненски и многи други израсли су из тих крајева.

А у току овога рата израсли су храбри борци и команданти македонских јединица који су у сарадњи са грчким борцима дали крупан прилог борби против окупатора.

У току овога рата наш народ у Јејејској Македонији не обично је правилно схватио своју улогу у борби против фашизма и искрено се прикључио борби грчког народа за слободу, борећи се при том између осталог и за остварење свог права на самоопредељење. Први пут после 1913 године, у току овога рата наш народ у Јејејској Македонији, рушећи границе које је окупатор поставио, дошао је у додир са својом браћом у Вардарској Македонији и удружио снаге у борби против окупатора.

Том својом борбом, у којој је с обзиром на садашње бројно стање нашег становништва у Јејејској Македонији дао велики број бораца (30.700), стекао је право да у складу с принципима ради којих се води овај праведни рат, дође до остварења свог националног идеала — прикључена својој браћи у слободној Југо-Славији.

Међутим, не само да до тога није дошло, већ је наш народ и демократске масе Грчке и поред вођене херојске борбе, услед интервенције страних трупа и помоћи које су оне пружиле реакционарним монархо-фашистичким елементима да се дочепају власти, пао у тежак положај. Вал избеглица, који већ износи 20.000, опет је протекло преко границе, и ми видимо како Грчка Демократија ни најмање није коракнула напред од Грчке Македоније или његових претходника. Као да није било рата у коме су народи дали све од себе у борби баш против оваквих режима и оваквих властодржаца.

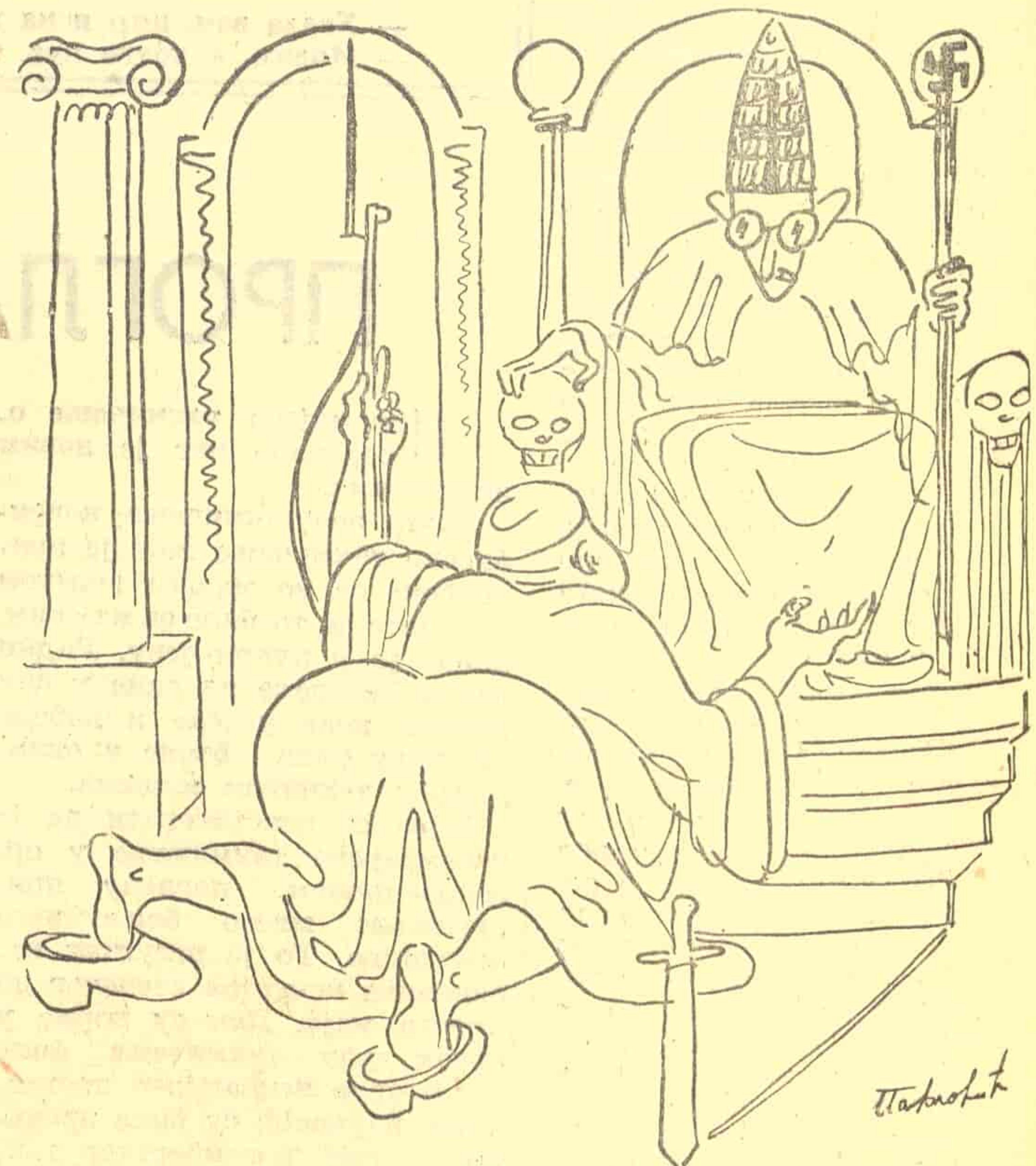
Какав је данас положај нашег становништва у Јејејској Македонији, најречитије нам доказује говор секретара Комunistичке партије Грчке Захариадеса, који је објавио у листу „Ризоспастис“ од 14 априла 1946 године, у коме он објашњава зашто је вољник терор уперен баш против Македонаца и шта данашњи властодршци хоће тиме да постигну. Он овако набраја циљеве данашњег режима у Грчкој: 1) да се истреби физички македонски елемент, 2) да се скрши снажан народно-демократски дух, 3) да се посеје мржња међу Грцима и Македонцима, 4) да се подржавају непрекидно залегнути односи између Грчке и балканских славенских народних република.

Код овако постављених циљева грчких управљача, нама је јасно да је режим у Грчкој пуно опасности и нових тешких последица по нашу браћу у Јејејској Македонији и да претставља, осим тога, најобилнију опасност по мир на Балкану и безбедност свих народа, који након овог тешког рата теже праведном миру.

К. Г.

РЕДАК ЗВЕР

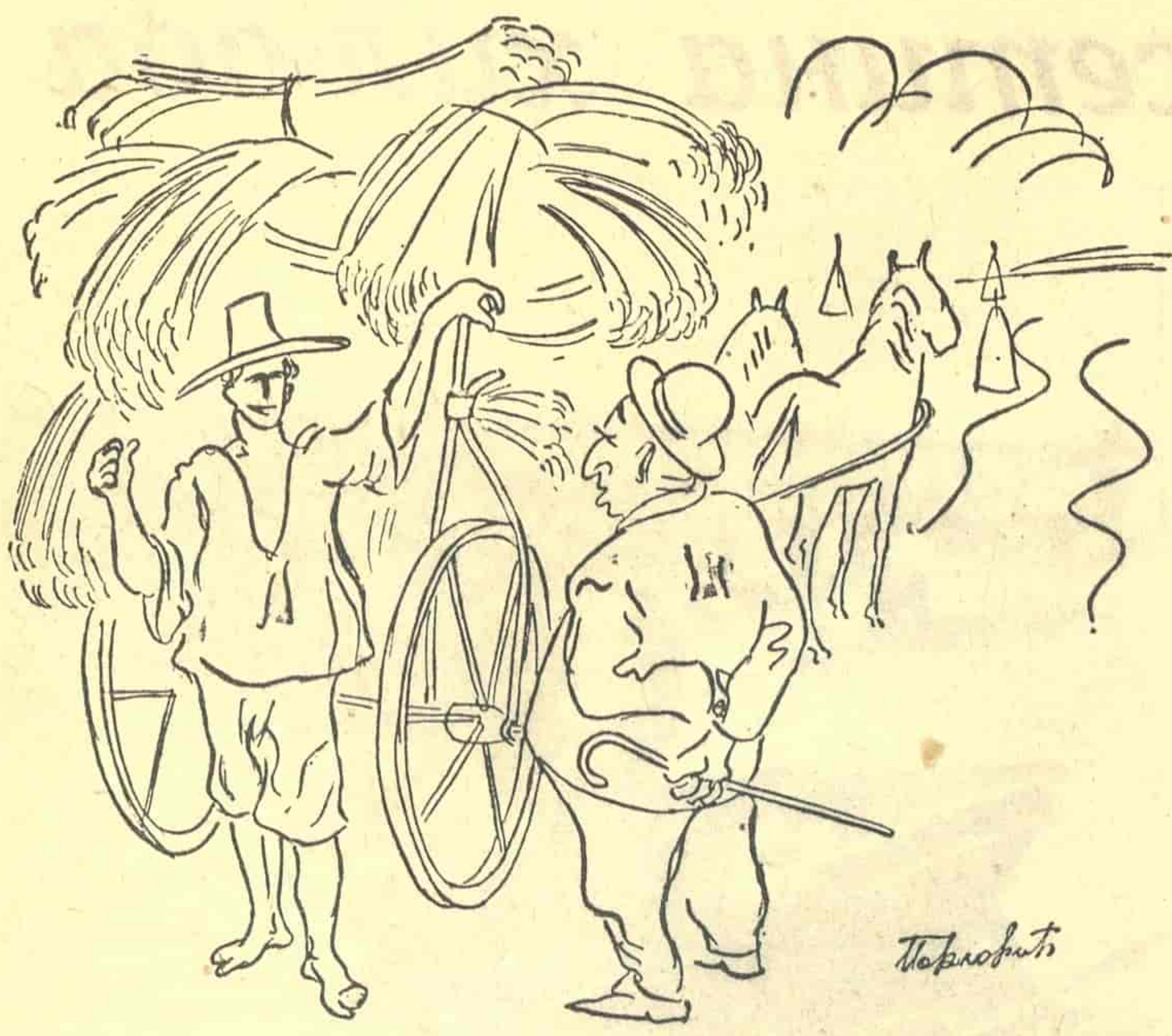
Бискуп Рожман припада интернационалној мрачној реакцији, изјавио је Ђорђе Јакшић у Љубљани.

— И ето, пресветли и непогрешиви, ти грешници узеше да ми суде човечанским законима како је наш народ одавно утврдио да од попа не може бити човек.

У СУБОТУ ИЗЛАЗИ
НОВИ 56 БРОЈ ИЛУСТРОВАНОГ ЛИСТА
„Дуја“
ЦЕНА БРОЈУ 6 ДИН.

У СЕЗОНИ ОТКУПА ЖИТА

— Не знам само зашто ви сељаци продајете држави вишкове жита?
— Зато што нисте више ви та држава.

ПРОБЛЕМ НОРМЕ
у административним предузећима

Људи код нас, обични посматрачи, навикли су да сматрају да се само у производним предузећима, где се резултат рада простира око владе, могу установити норме. Ретко је ко уопште постављао питање, или размисљао о томе, да ли се норма може установити и тамо где се рад појединца утапа у целину и где он није тако изразит да се на први поглед може мерити на парче. У административним установама људи су, унапред, неразмисљајући, навикнути на старе методе рада, одбијали да о норми уопште дискутују. Ручководиоци појединих одељења нису ни помислили да су се и раније, а то чине и сада, служили извесним подацима који су претстављали прве зачетке норми. Они су, на пример, тражили да се услед повећања посла повећа број особља у њиховим одељењима. Тада су обично говорили да се посао повећао за, на пример, толико и толико писама, аката итд., и да им је на основу тога потребно толико и толико чиновника. Када би овакво своје образложење рашчланили и свели на одређену јединицу, тј. количину посла поделили са бројем особља, добили би прве податке потребне за одређивање норми.

Посредством Централне управе Савеза радника и намештеника новчаних, задружних и трговачких предузећа закључен је, у оквиру новембарског такмичења, уговор о такмичењу између радних колектива Централне савезних банака. Као једна од тачака такмичења предвиђено је и устволвење норми. Свакако да је ова тачка претстављала одмах проблем, који по својој важности заузима прво место. Треба схватити да се нормирање не врши ради самог нормирања, већ да се правилним постављањем норми радници и службеници у пуној мери везују за рад у предузећу, да од норми радници и службеници у пуној мери везују за рад у предузећу, да од норми зависи подизање радног ефекта, правилно награђивање и, у крайној линији, правилно искоришћавање радне снаге. На основу норми моћи ће се једино правилно предвидети потребан број радних места за одређену количину посла тј. извршити правилна и реална систематизација.

Радни колектив Народне банке приступило је одмах после потписивања уговора о такмичењу, 16 јула ове године, решењу овог питања. Мешовита комисија управе предузећа, Синдикалне подружнице и радничких повереника прихватила се посла. Прво је питање нормирања теориски обрађено, а затим се прешло на конференције са руководиоцима одељења. На тим конференцијама је посао у појединим одељењима подељен на онај који се према предвиђању може нормирати и онај који се не може нормирати. У сваком одељењу је посао који се може нормирати подељен на радне манипулације, а ове на радне јединице. На пример, у Жиро-одељењу је био посао који захтева један жиро-налог назван радном манипулацијом, а у оквиру ње писање налога, књижење у приманоту, књижење у салдаконту, одлагање у архиву итд., обележено као једна радна јединица. Тако је учињено и у осталим одељењима. Затим су уведени дневни радни извештаји у које сваки намештеник уноси све радне јединице које је у току дана свршио и колико је времена било потребно да се тај рад обави. На основу ових извештаја и после извесног периода посматрања, комисија ће доћи до потребних података који ће јој послужити као база за утврђивање норми за сваку радну јединицу.

С обзиром на природу посла у Банци комисија је утврдила да продуктивном раду треба додати извесан проценат за »мртво радно време« које се састоји, на пример, у чекању благајника на шалтеру док не дође клијент итд., и проценат за »непродуктиван рад« који се састоји на, пример, у исправљању грешака итд.

Свакако да су ови први радови наишли на извесне објективне тешкоће као и на отпор оних који су сматрали да је цело посао узалудан и да се до норми неће доћи. Мешовита комисија је, међутим, поставила цело проблем потпуно демократски и путем објашњавања и убеђивања о значају норми успела да целокупно особље прихвати рад на норми као нешто нужно и неопходно. Када је на овај начин проблем потпуно психолошки припремљен, мешовита комисија је испунила своју дужност и Управу предузећа, као једина надлежна за утврђивање норми, је званично именovala своју комисију којој је доделила једног службеника искључиво за посао нормирања. Улога Синдикалне подружнице и радничких повереника ће се састојати у пружању пуне сарадње при утврђивању норми и у контроли приликом примене већ утврђених норми рада.

Када имамо у виду значај норми, било би неопходно да и друге административне установе приступе овоме послу. Нека их рад на норми унапред не заплаши. Основно је да се цело проблем правилно схвати, да се његовом решавању приступи обухватити што шири круг намештеника, а при томе да се не употребљавају неки шаблони, већ да се у сваком конкретном случају примени она техника рада, која ће најпре довести до резултата.

Др Новица КНЕЖЕВИЋ

Шта је учинила Главна београдска задруга за годину дана постојања

Главна београдска радничко-службеничка задруга, основана прошле године на почетку периода борбе за снижење цена, навршава годину дана свога плодног и напорног рада на снабдевању становништва животним намирницама. Да би Савез службеничких задруга могао ефикасније да послује и да прошири своју трговачку мрежу у унутрашњост земље, формирана је крајем августа прошле године Главна задруга са задатком да беспрописном борбом против шпекуланата омогући широким потрошачким слојевима снабдевање основним животним намирницама, а народним властима да помогне на одржању максимираних цена.

Рад је почела са 34 намештеника и једном мензом као јединим пословним објектом. Четири велика проблема требало је да савлада у првом делу свога пословања: финансиски, отварање продавница, формирање складшта и образовање јединог саобраћајног парка.

Било би немогуће у једном чланку указати на сав свестрани и широки значај Главне задруге у снабдевању Београда, њене проблеме и тешкоће, и дати биланс рада. Довољно је обухватити уопште резултате пословања и видеће се да трговина кроз наше задруге постаје користан посредник између произвођача и потрошача.

Биланс рада: годишњи робни промет у износу 276.852.542 динара

Темпо и сразмера којом су цене опале, најбоље се уочава

ва ако се упореди цена намирница прошле и ове године. Средња цена једанаест врста поврћа и воћа на дан 14 августа 1945 године била је 215,50 динара по килограму. Истога дана ове године та цена је 64,45 динара. То значи да је смањена за 70% и да сада са истим новцем може да се набави трипут више робе него прошле године.

Целокупан годишњи робни промет који је начинила Главна задруга износи 276.852.542 динара. Највећи је био у месецу марту 49.000.000, а у априлу 42.000.000 динара. Не само да је роба циркулисала кроз њене продавнице већ је она помогла и рејонским задругама дајући им робе у износу од 70.000.000 динара. На тај начин омогућила им је да створе новчану подлогу за даља пословања. Главна задруга располаже данас следећим продавницама: текстилних 12, две за трговину кожним производима, затим по једну за меповиту робу, гвожђе, стакло, собни намештај и обућу.

Увезено је 2.208.511 кг. поврћа и 1.237.199 кг. воћа

Винара се већ снабдела скоро свим потребним апаратима за прераду алкохолних пића и има све могућности да развије добру трговину, јер нарочито обраћа пажњу на кадар стручних добављача пића. У снабдевању дрветом и угљем задруга је помогла потрошачима својом дрвотом у данима када је било најпотребније.

Највећу борбу је довела задруга са шпекулантима пиља-

Текстилна задружна и родавница на Теразијама

рима и умногоме допринела да Београд данас има пуне пијацице. Она је контрахирањем обезбедила 705 јутара засађеног поврћа за ову годину, што износи око 1.000 вагона. Увезла је 2.208.511 килограма поврћа и 1.237.199 килограма воћа и то 1.274.851 кг кромпира, 235.001 кг лука, 226.007 кг пасуља, 223.300 кг купуса, 658.683 кг јабука, 266.900 кг грожђа и 74.562 кг шљива. Отворила је кванташку бараку, 14 пијачних тезги и 9 продавнице млечних производа на београдским пијацима.

Да би се омогућила брза подела робе и једини пренос, Главна задруга је основала свој возни парк који броји 23 моторна возила. Роба је смештена у три велика складшта. Задруга данас има 415 намештеника. Они су разних струка и сви обављају правилно своју дужност, снажећи и дајући углед својој задрузи.

Мензе су појевтиниле храну за 22%.

Нарочито се Главна београдска задруга поноси својим двома меназима које су успеле

да окупе велики број претплатника. Њихов дневни капацитет је 1.600 ручкова и 1.200 вечера. Цена оброцима у овим меназама је скоро најјевтинија у Београду. У септембру 1945 године месечно исхрана је коштала 900 динара, у јулу ове године смањена је на 800, а од 1 септембра паšше на 700 динара. Значи, да је појевтинивање извршено за 22%. Мензе су издале 672.653 оброка. Менза „Таково“ на Теразијама биће претворена у модерни вечерњи мени-ресторан, где ће моћи грађани да добију јевтину вечеру, а претплатници ће вечеравати у мени број 1.

Стеченим искуством у раду Главна задруга је довољно разгранала трговину, да може да настави правилан рад у снабдевању Београда и да изабегне све грешке, јер није могла да организационо обухвати све делове трговине у складу са ширењем посла.

Главна задруга позвала је на такмичење загребачку Радничко-службеничку задругу

У циљу подизања елена задружних радника и намештеника, Главна београдска задруга позвала је загребачку Радничко-службеничку задругу на такмичење. Том приликом она је дала нове обавезе.

Од 1 августа до 31 октобра увешће у Београд 600.000 кг воћа, 1.000.000 кг и 2.000.000 комада веза поврћа.

Други важан задатак је позивање са сеоским задругама, Главна београдска задруга предложила је такмичење у томе, која ће од ових двеју задруга склопити више пословних веза са сеоским задругама и какав ће се резултат у томе постићи.

Досада је Главна задруга пословала са шест сеоских задруга, а за време такмичења обавезује се да ће се повезати још са десет нових сеоских задруга у Србији и Војводини.

У меназама у току тромесечног такмичења са Загребом повећаће број ручкова на 2.000, а вечера на 1.600 дневно. Исхрану ће побољшати за 20%, а снизити цену претплати за 10%. У такмичењу, која ће од ових задруга конзервисати и спремити за зимницу веће количине воћа и поврћа, предвиђено је да Главна београдска задруга конзервише 80.000 кг воћа.

У погледу бољег уређења продавница и брзог услуживања њене водиле се тачна евиденција колико која продавница услужује дневно потрошача.

Тринаест задружних камиона треба за 70 дана рада да преглеђу 120.000 километара и да превезу 3.000.000 кг робе.

Загребачка Главна радничко-службеничка задруга прихватила је предлоге Главне београдске радничко-службеничке задруге с малим изменама и допуном да се такмичење која ће задруга што брже и боље процистити своје редове од штеточина.

Са оваквим организованим планом Главна београдска задруга улази у нов период свога рада, за даље снижење цена и побољшање довоза разно, врсније робе и намирница на београдско тржиште.

Д. ГАЈИЋ

Туберкулоза као послератни проблем

Један од веома крупних и свакако један од веома тешких послератних здравствених проблема који се постављају пред наше санитарске руководиоце и пред наше народне власти уопште је ствар туберкулозе, не туберкулозе као појединачне већ као колективне појаве, као друштвене болести, као последице ратних недаћа. Несумњиво да је лечење појединих случајева туберкулозе ствар искључиво медицине и лекара стручњака, али за разлику од осталих заразних болести, туберкулоза исто тако претставља један крупан социјални проблем којим треба да се позабави читав народ као целина. То лежи у самој суштини, у самој природи болести, њеном постанку, развоју и ширењу а исто тако и у размерама које је она захватила код наших народа и по последицама које може имати народ као целина.

И отуда та необична појава код туберкулозе, посматране као социјална појава, да је према броју инфицираних (што износи 70—80% код одраслих становника у Београду) релативно врло мали проценат оболелих (4% у Београду). Многобројни су и веома различити спољни утицаји који условљавају начин живота и рада сваког појединца, и сваки од тих спољних утицаја може у даном моменту дати потстрек за развој туберкулозе, тј. према томе туберкулоза код одраслих лица колико је инфектив-

ног толико је и социјалног порекла.

Колико ти спољни утицаји имају уплива на појаву туберкулозе у ширим народним масама, нарочито код радног народа, видело се најбоље за време окупације. До избјања другог светског рата туберкулоза је код нас била у поступном опадању, али то опадање односило се углавном на наше веће градове, тако да је по селима у неким крајевима просечно било или исто толико или и више смртности од туберкулозе него у градовима. У Београду, нарочито, број умрлих од туберкулозе не само што је опадао, него је и сама болест добила релативно благ и хроничан облик и ток, посматрајући, наравно, све случајеве укупно као целину. Ратне страхоте и разарања која су се неописаном жестином изненада сручила на нашу земљу и режим који је потом окупатор навео, изменили су нагло ту социјалну слику туберкулозе код нас. Туберкулоза је почела нагло да расте и то најпре у већим местима, као на пример у Београду, као и у свима оним крајевима наше државе где је окупатор својим драконским мерама и суровим поступцима лишавао становништво основних и најнеопходнијих количина животних намирница. У Београду, на пример, где је велики део становништва поред душевних мука, био изложен још и хроничном гладовању, број смртних случајева од туберкулозе

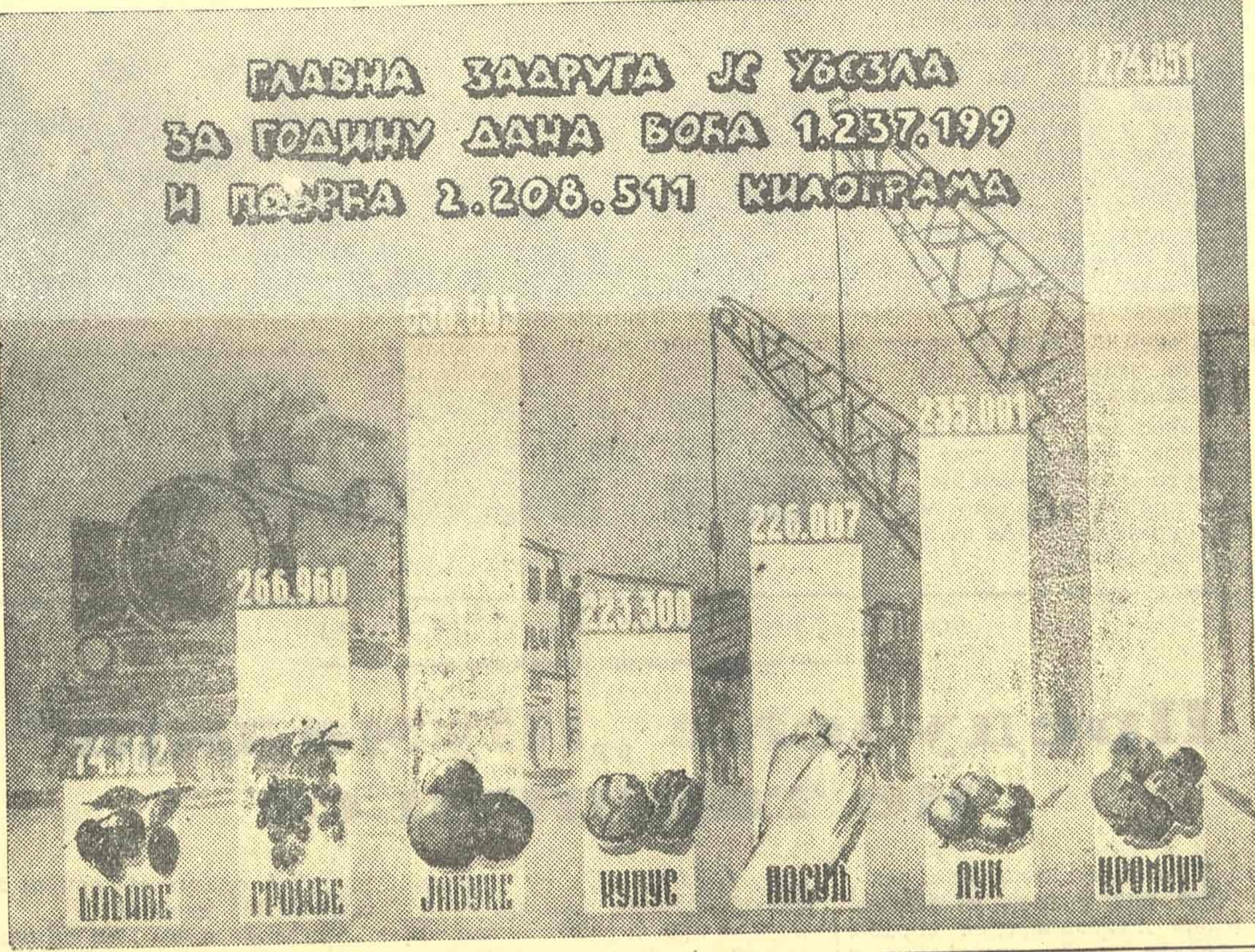
повећао се од 22 на 46,7 на 10.000 становника, а број оболелих од 160 на 400 на 10.000 становника. Сем тога, нагло се појавило веома висок проценат тешких, акутних облика болести, поред наглог погоршања старих залечених огњишта. Нарочито је тешак изглед туберкулозних обољења био код новорођене или сасвим мале деце код којих се удвостручила смртност од туберкулозе због запалења мозга или мликарне туберкулозе.

То је једна тешка заоставштина коју је окупатор за себе оставио. Стога се на сузбијању туберкулозе у Београду отпочело још првих месеци после ослобођења, још док је рат трајао. У току 1945 године туберкулоза је почела поступно да опада у Београду захваљујући напорима и мерама ИНО-а. Смртност од туберкулозе спада је од 476 (1943 г.) на 300 (1945 г.) на 100.000 становника. То је још увек веома висок проценат, који је, уосталом, забележен и у другим престоницама које су биле под окупацијом. (На пр. у Паризу, према подацима Париског хигијенског института, смртност од туберкулозе је износила у 1944 год. 324 на 100.000 становника).

Социјални проблем туберкулозе код нас није само проблем једног ужег броја лекара стручњака. Јасно је да је овде у питању рад на обнови земље и то на оном делу који је сваком народу најдрагоценији, на обнови здравља.

Из досада изложеног, јасно је да туберкулоза код нас није случајна и безначајна друштвена појава, већ да она дубоко подрива отпорност и виталност нашег народа, што је од значаја не само за привреду него и за способност за војну службу и за одбрану земље. Ипак, гледајући са колико полета наша народна омладина, под руководством народних санитетских власти, а у оквиру синдикалних и фронтонских организација, помаже обнову земље, верујемо да ћемо и на овом пољу постићи успеха.

Др Б. М. БОРЂЕВИЋ

Задружна продавница колонијалне робе

Козерица Калемегдански такмичари

Падала ономад киша читаву ноћ и сутрадан до подне. Тек предвече се мало просушило. Тада и грађани нашли за сходно да изиђу на Калемегдан. Ко марамином, ко новинама, обрисали клупе и столице. Сели, дишу дубоко. Удишу, веле, озон.

— Знао сам — изјављује један члчица који се скукуњло у кишном огртачу — да ће да падне киша.

Заболела га, каже, крста. И ноге, и руке. Све га заболело. Зато је одмах с пуном сигурношћу рекао и сину, и ћерци, и унуцима, и пекару, и бакалнику, и писмоноши, једноставно свима:

— Видећете, киша ће.

— И ја сам то знао — на то ће, уз осмех, дугајлија с качкетом.

Њега нису била заболела ни крста, ни руке, ни ноге. Али има и он свој барометар. Његов комшија, ратни шпекулант, распричао се, веле, да ће она жига на којој нам је летос мозак проверо, и то појачана, трајати још два месеца. Рекао да долази врућ талас, и то из Русије. Дугајлија се одмах присетио како је зимус било са оним хладним таласом о коме је његов комшија такође испредва занимљиве теорије. Сетио се и шта бива са сваком вести која доспе из комшијине кујне. Па и он, са сигурношћу, саопшти свима:

— Сутра ће да захладни.

Јегленути тако калемегдански посетиоци и с извесним негодовањем гледају рибара како је притегао змију, па из ње само шикља дебелу млаз воде. Замерају што је управа парка уопште пустила сад тај водоскок да ради. Водоскок је, резонују они, зато да освежи ваздух. А ваздух је сада и иначе свеж и влажан. Зашто онда узалуд да се расипа вода.

Критикују они, дакле, тако. Али све сама добронамерна, конструктивна критика. Кад наједном осетише као неки поветарац, а одмах затим и неки пљусак с леђа. Скочише као да их паре. А оно их, уствари, расхлађују. Стоје мало подаље два младића и држе огромна гумена црева, из којих избијају прави гејзери.

Па и ови младићи што држе гумена црева понашају се, иначе, као врло пристојан свет.

— Извините, молимо вас, извините, — правдају се грађанима, видиш сасвим искрено.

Али са прскањем не престају. Него навалили, па прскају ли прскају. Као да је станипани, сад ил' никад, или да им је сабља за вратом.

— Па што нас онда квасите на ову зиму? — протествују грађани.

Највише протествује старавремењача. Сви му криви.

Хоће људи пре свега да виде зашто они тамо на њих сипају воду.

— Ле ли ви, еј ви!...

А младићи прскају и даље као да су повиленили. Само сваки час погледају један у другог и подвикнују:

— Аха, ти спушташ црево. Не признајем. Подигни, видиш, овако.

— Не ваља. Бацаш много у вис. Не признајем.

— Ама, еј ти! — ухватили неки грађани једног од њих за рукав, па вуку.

— Јао, другови, не упропаштајте ме. Пустите, пустите — швили овај, настојећи да се нишчуца.

И не гледа никог, већ само будним оком и као у некој грозници, прати рад свога друга поливача.

— Не смегајте ви тамо — умеша се и човек у финој адмиралској униформи, врховни паркарџија главом. — Пустите људе да се такмиче!

— А то је... Свака част — поклонили се стари обућар.

— Знаш, али земља је и иначе влажна — усуди се да примети дугајлија с качкетом.

— Па шта, ваљда ће неко због тога да заборава на свечано дате обавезе. Не познајете ви нашу екипу, — с пркосом и некако хвалисаво одговори паркарџија.

— Ви ништа не разумете, — допуни и обућар, уносећи се у лице дугајлији и сваком који му се успротиви.

А момци такмиче ли се, такмиче. Само један други младић из поливачке екипе скуњен дошао пред надзорника парка и жали се:

— Замисли, друже надзорниче, не могу да се такмичим. Црево не ради. Неко украо вентил...

— У добри час лопови, — дрзнуо се да каже дугајлија.

— Шта, лопови? Аха, у добри час — заразише се овом дрскошћу и остали грађани.

Љ. М.

ГРАЂАНИ ЗАГРЕБА ДОПРИНОСЕ УРЕЂЕЊУ СВОГА ГРАДА

Савски насип - дело десетина хиљада руку

И пионери помажу на насипу

У рано јутро Загреб мирне на шуму, на планину и воће. Чистим, поливеним плочницама одјекују кораци фабричких радника, чији посао најраније почиње. Али, истовремено, док иза завеса, шалона и ролоа још спавају „индиферентни“, кроз равне градске улице прохује бучни, шарени камиони. То пре пет часова стотине грађана, из разних рејона, одлазе на добровољни рад.

— ... а на врх барјака, а на врх барјака...

... ори се кроз иначе тихи град. И један, два, пет, осам камиона измичу из склопа зграда у центру и клизе већ Радничком цестом. Омладина предвучи у песми, као и на раду. Свежи гласови простиру се и остају за камионима. Пуше се фабрички димњаци око, ло, машу поранеле жене, са капња.

А онда — велико радилиште. Жута, разрована земља. Сува и прашњава.

Терен иде у дужину до 1000 метара. Грађани, као мрави, расути су по деоницама. Грађани појединих рејона поранили су пре пет. Хоће да искористе хладовину.

Сваки рејон има своју деоницу и сви се међу собом такмиче за што више пребачених кубика, што више радних сати... А борба је оштра. Све док је прелажење заставице. Она се додељује по петнаестодневним резултатима. Први је освојио Четврти рејон, па О.

Четврти рејон ради, док се лепрша прелазна заставица

ПОСЕТА ЈЕДНОМ БЕОГРАДСКОМ ПРЕДУЗЕЊУ

Предузеће „Шумадија“ не такмичи се

По малом, тескобном дворишту леже разбацане, разне пољопривредне справе, зарђало гвозде, материјал и смеће. Кроз тај крш долази се до канцеларије индустријског предузећа „Шумадија“, у улици Ставоја Главаша број 27. У уској собици препиру се људи. Улазимо и дочекују нас питањима.

Нељубазно: „Шта желите?“

— Радионицу би хтели да обнелимо?

Званично: „С ким имамо част?“ Извештачено раздрагано: „Изволите молим, мило нам је што сте баш нас изабрали.“

— Ви ли могао да нас кроз радионицу проведе неко из синдиката, секретар?

— Ја сам.

— Секретар?

— Не, председник, секретар није ту!

— Па какво је стање радионица? Има ли чега да не ваља? Да ли имате извесних тешкоћа у раду, шта би могло да се измени да би рад текао брже?

Неодлучно: „Па знате (затим решено и одлучно) код нас је све у најбољем реду. Све клада...“

Један поглед проз прозор канцеларије на други део дворишта: редови нових пољопривредних машина које се пеку на сунцу.

— Зашто оволике машине стоје тако незапштене? Да ли може због тога да се деси неки квар на њима?

Шеретски, као да би хтео рећи „Е брајко, не хватам се ја тако лако“, брзо одговара: — Шкоди, разуме се, свака промена времена упропастила би машине, али то што оне леже под водом небом није наша кривица.

— У магацинима и ван магацина имамо 11.000 пољопривредних справа које чекају на

дистрибуцију. То су универзалне сејалице, запрашивачи, берачи воћа и ручни прашачи. Већином справе потребне за јесењу сетву.

11.000 справа лежи ненскодришено у обнови и пропади. Због чега? Свакако да би требало наћи кривица, макар се он налазио и у савезном Министарству индустрије.

У собицама некадашњег стана, неподесног за фабрич. не просторије, раде људи. Одјекује дула чекића. Радици сачунае главе гледају у свој рад. Нерадо одговарају на питања. Водич — председник подружнице — приликом сваког постављеног питања приближава се и радознано слуша одговор. Али, ту нема шта да се чује.

— Задовољни смо радом, Све је у реду овде.

— А како стојите с такмичењем?

Изненађено, збуњено: „Памисе не такмичимо. Немамо материјала (извињавајући се) чим га добијемо направимо и план такмичења.“

— А културно - просветни рад? А уређење и чишћење радионице, побољшање услова

рада? А одакле материјал за оних 11.000 машина?

Одговора нема. Као да нико није чуо ово питање. Бојажљиво прилази млади радник. Претседник се удаљује.

— Какви су ваши међусобни односи? Како се слажете ви радници у предузећу?

— Богами, не познајем никога од ових људи. Раније нису радили код нас.

— Како?

— Већина је дошла из других предузећа. Оуда су били или отпуштени, или су побегли са рада, а овде су их запослили одмах. Нас, старих радника, који смо раније радили у предузећу нема много.

— Како је са културно-просветним радом?

— Не ради се ништа.

Приближава се пуначки и љубазни претседник подружнице. И он је дошао из другог предузећа. Разговор замире. Уосталом, и доста га је било. Опраштамо се. Излазимо из уског дворница.

Данас, у јеку свеоштег такмичења, постоји у Београду и овакво предузеће. Шта се ту може? Предузеће „Шумадија“ не такмичи се.

сми, потом опет Осми, затим Седми, онда Четврти и најзад Трећи рејон.

Онај рејон, који освоји заставу, победа је за време рада на свој део насипа и док грађани замахују будаџима и товаре песковиту земљу, застава се лепрша победнички.

Јуре дечаџи са пуним колицима уз даске.

— Кај је, бум те претекел, виче један.

— Је, ал твоја тачка је прав два крат лаганија од моје...

— Дечки, с пута, виче пуначка жена. Кај нисте нашли погоднијег места за причу?

— Знаш што вели Злата, каже осмогодишња девојчица своме оцу, намештенику рејонске задруге, — њин рејон има управ две уре дуље рада. Не мрмо отић данас на купање... Радићемо дуље, да их претечемо...

— Биће превруће, као брани се отац, а задовољно гледа малу.

— Кома? Мени не, вели она. А ни теби... Кај не?

*

Од 11 јуна до 15 августа дато је 178.841 радни час. За то време пребачено је 36.981 м³, а радило је 62.509 добровољних радника, 35.752 мушкарца и 26.757 жена.

Али то нису једини радови

Радови на Савском насипу

који се обављају. Ради се и на Вараждинској цести, где се у оквиру такмичења изграђује 2000 станбених зграда. На радовима је за два месеца учествовало 6.634 добровољна радника, који су приложили племенитом делу такмичења 20.236 радних сати.

Остали радови обухватају пољопривредне радове у економији на „Кајзерици“, где се плевни површе, затрпавање напуштеног поточног корита на Ксаверској цести, уређивање Бабунићеве улице, радове на довршавању Мартићеве улице, радове на продужетку улице Црвене армије, планирање на вежене земље у Задарској улици, градњу новог парка у Брозовој улици, радове на спортском игралишту „Младост“, уређење парка у улици Тршћанској, спремање терена за пијачу и деџе игралиште на Кеглевића Тргу, новоградња цесте на Филиповићевом прелазу, уклањање ђубрета из времена окупације из Тушканца, продужење Видовића улице, уређење дворишта школске зграде у Седмом рејону и радове на игралишту „Динамо“.

Сви ти остали радови у градским рејонима окупили су за два месеца 4.681 добровољног радника, који су дали 14.883 радна сата. А кад се урачунају и радови на планирању на насипу, укупни радни сати у Загребу, у обоме двомесечном раздобљу износе 43.520. Ту су одузети сатови који су изражени кубичина. Ако се и они урачунају, Загреб је за ово време дао 152.985 радних сати.

*

Такмичење између београдског и загребачког Петог рејона

Извршни одбор Народного фронта београдског Петог рејона одлучио је на састанку 30 јула да позове Пети рејон београдског града Загреб на такмичење по општим питањима међуградског такмичења између Београда, Загреба и осталих главних градова народних република. У писму упућеном Извршном одбору НФ-а загребачког Петог рејона, питања по којима би се такмичење одвијало формулисана су овако:

1) Који ће рејон више радних часова дати на уређењу града, односно на радовима на важним објектима у граду;

2) Који ће рејон више учинити по питању помоћи селу: у погледу одласка радних и културних екипа на село и прикупљања књига и списова за село;

3) Ко ће више учинити по питању помоћи Народном одбору, те народним властима уопште — у погледу побољшања службе, разних пописа, савета и друго;

4) Ко ће више урадити на културно - просветном подизању грађанства у нашим рејонима путем предавања, усмених новина, приредби, изложби и т. сл.

Ових дана Пети рејон Београда примио је од загребачког Петог рејона одговор на позив, у коме се, између осталог, каже:

„Извршни одбор НФ-а Петог рејона града Загреб упознао је са вашим дописом тајништва уличних одбора те је на заједничком састанку ваш позив са одушевљењем прихватио.“

Предлажемо да се такмичење рачуна од почетка Међуградског такмичења, тј. од 1 јуна до закључно 31 децембра 1946 год. а да се резултати за прва четири месеца успореде закључно са 30 септембром 1946 год.“

Народни фронт Петог рејона топло је поздравео и прихватио све предлоге Загребчана,

Милош МИЛИЧКОВИЋ

Из дана у дан, и поред жеге, учешће постаје све масовније. Евиденција функциониса прецизно и сваке вечери градски такмичарски одбор има тачан преглед рада и ефикасност протеклог дана. Већ сутра изјутра, на великој табли, пред Градским одбором Фронта, на Тргу Републике, убележавају се резултати. Исти је поступак и у рејонима. На рејонским таблама убележавају се резултати улица. Тако цео Загреб може да прати ток такмичења.

*

За похвалу је организација на Савском насипу. Ту, поред такмичарске табле, постоји мала амбуланца, са дежурном стручном сестром, а гласноговорник преноси радио-емисије.

Често, уз звуке корачница и окретних игара, рад брже иде, бар нама младима, вели плавокоса девојка у купаћем костиму, пуњени колици.

— Ово ти је плес своје врсте, за победу, довикује друга, смеја, пуначка девојчица, одмичући са својим колицима.

*

Досада је на насипу, у дужину, свршено око 850 метара, и ма да је предвиђено да се радови продуже и преко провобитног плана, све ће се завршити у оквиру такмичења. Тако Сава неће плавити велики комплекс земљишта, ту, у близини Јакушевачког моста, а уједно ће бити спреман терен за градњу фабрике.

*

Поцрнели, можда и посивели од песковите земље, која се лепи на оснојена лица и руке, пењу се, уз жагор, грађани у камноне. И поново ведропесма разлеже се кроз улице Загреба. Још ведрџа, можда, јер за радницима је остало доста кубика, тога дана пребачене земље.

*

Јулија ЛУЧЕВ

СТАНБЕНО ПИТАЊЕ НАШИХ СТУДЕНАТА

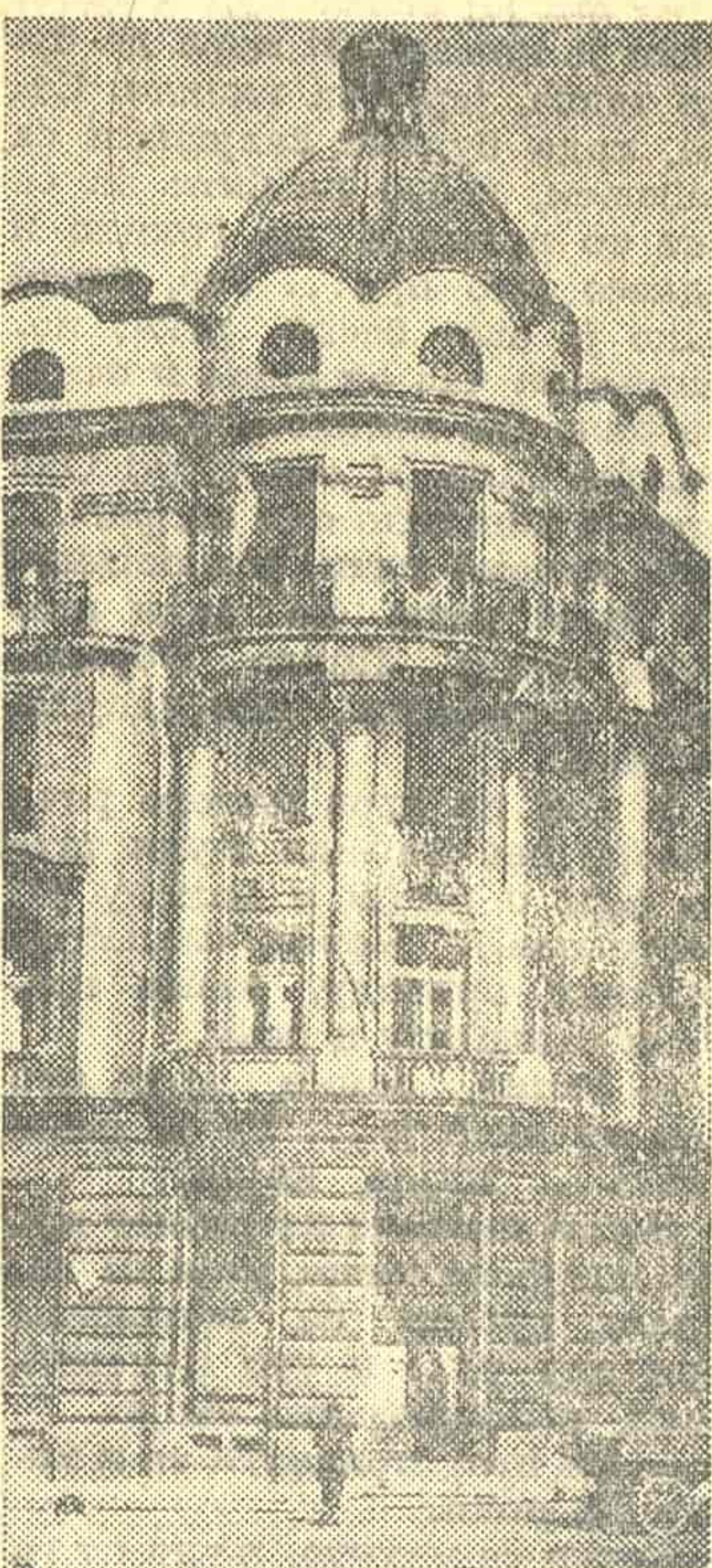
Да ли је правилније смести ти 30 породица или 800 студената

Кроз неколико дана почеће да пристижу студенти за упис на факултете, и поново ће се поставити питање њиховог смештаја и исхране. Предавања ће почети 1 октобра, према томе, ставља им се свега месец дана расположивог времена за сређивање својих станбених проблема. Рачуна се да ће се број студената, поред већ 14.000 уписаних попети још за 6.000.

Одбор Народне студентске омладине Београдског универзитета за време распушта израдио је план о отварању студентских домова, тако да би велики број студената могао да добије здраве, удобне и јефтине станове. У почетку прошле школске године студенти су пропуштали највећи део свог радног времена са смештаја, а многи нису били у могућности да плате приватне собе. Зато се Одбор Народне студентске омладине пред почетак ове школске године енергичније прихватио решања станбеног питања студената. Усвојен је предлог да се образује још један дом у згради Задужбине Луке Ђеловића у Задубачкој улици. Станбено одељење ИНО-а сагласило се с тим, јер је зграда универзитетска имовина и њом Универзитет може да располаже за своје потребе. А нарочито из разлога што је смештај 20.000 студената и посао замашан у данашњој оскудици станова. Разумевање и пристанак народних власти били су једнодушни, али до данас ништа није учињено. Време одмиче, студентима је та зграда неопходна, а чињеница је да се одговорачи због немогућности пресељења 20 до 30 породица. Дом који би се формирао у овој згради, могао би да прими преко 800 студената, тако да би било олакшано Одељењу

за станове, јер би били поштеђени великог посла, — проналажења најмање 400 соба за ове студенте.

Сами студенти би добили још један дом који би имао све у-

Задужбина Луке Ђеловића - Требиња будући Дом студената

слове хигијенског становања. Да би се послови на преуређењу и поправци зграде могли на време да заврше, било би потребно да Одељење за станове у најкраћем року пресели станаре зграде Задужбине Луке Ђеловића.

Мензе спремају зимницу

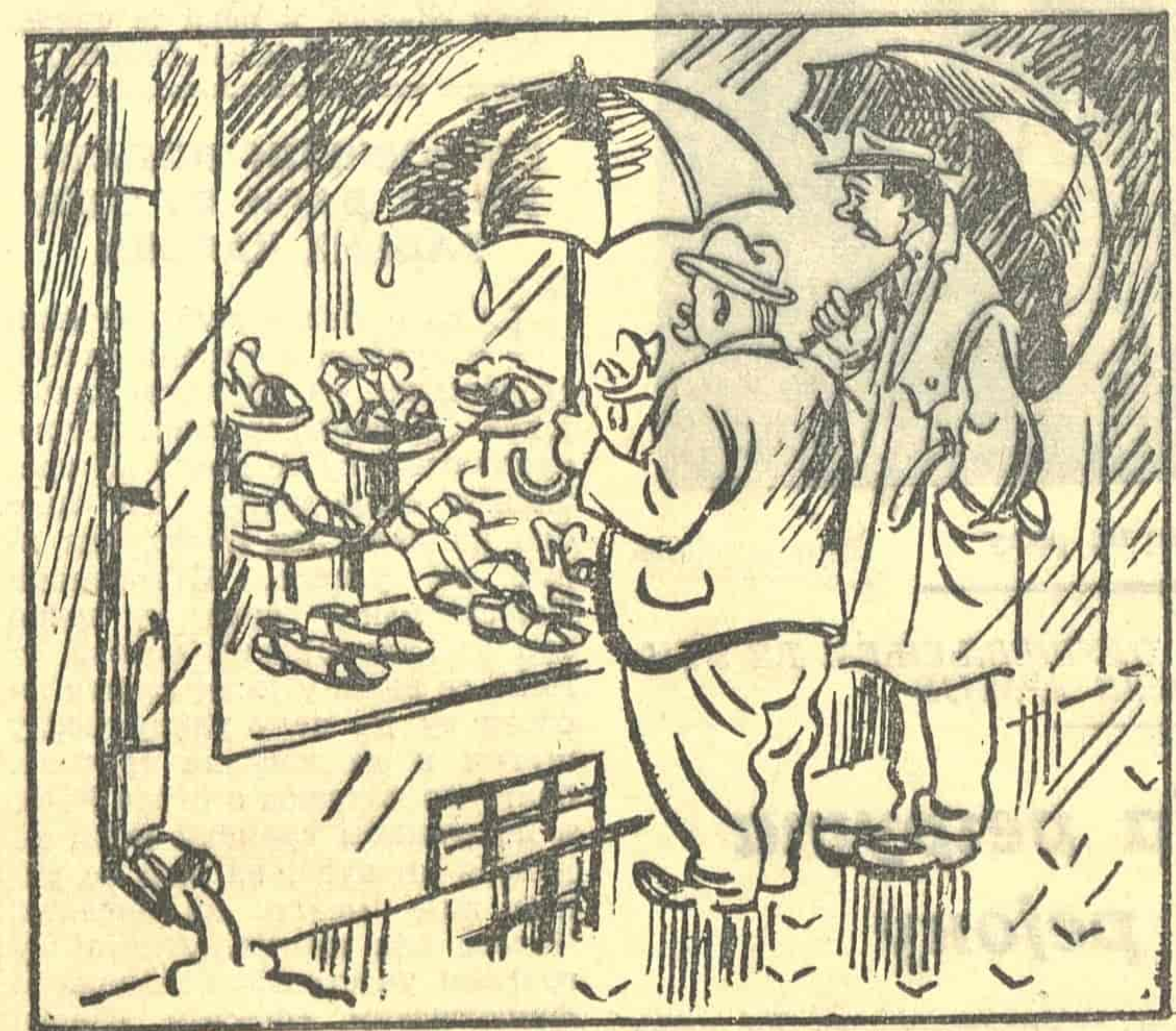
Приликом последњег састанка економи београдских мензи и чланова Координационог одбора за мензе, у својој је предлог одбора да се сваком претплатнику у менажама осигура за зиму: 18 кг пуса, 50 кг кромпира, 10 кг пасуља, 3 кг грашка, 8 кг лука, 60 комада киселих паприка, 50 комада краставаца, 200 грама алевје паприке и 100 грама белог лука. Али, недовољна финансијска средства, недостатак амбалаже и складишта, забрињу је управе мензи да ће бити онемогућене да из својих средстава спреме зимницу.

Зато је одржан сасанак између претставника Координационог одбора за мензе, Главне београдске задруге и претставнике Одељења трговине и снабдевања ИНО-а, где се поново расправљало о могућности ма припремања зимнице и налажења финансијских средстава.

Обједињавањем мензи и задруга имаће и мензе и задруге двоструку узајамну корист. Финансијски јаче, задруге ће финансирати мензе, док ће опет мензе, финансијски срећније помоћи својим дневним приходом слабије задруге. Довоз хране и режиски трошкови биће смањени. Радничко-службеничкој задрузи Првог рејона прикључила се менза Министарства трговине и снабдевања, другој задрузи, менза Бостона и Јединства, четвртој, менза Рогожарски, задрузи

Белсап менза њеног предузећа, петог менза предузећа Октобарске слобде, осмој менза Четвртог рејона, деветој менза Опште државне болнице и 11 задрузи мензе Аутокоманде, и менза Миџон.

Сигуран барометар

— Кажу, да из Русије долази талас топлоте. — Па мора да је истина, кад су изложили ове силне летње сандале.

★ ЖИВОТ И РАД У СССР ★

МОСКОВСКА

64-та болница

Међу најстарије здравствене установе совјетске престонице спада 64-та поликлиника. Она се налази у једном од густо насељених рејона Москве. Здравствена служба поликлинике обухвата преко сто хиљада становника Стаљинског рејона, раднице и службенике тридесет престоницких предузећа.

Поликлиника има неколико десетина лекарска кабинета. У њима раде терапеути, хирурзи, специјалисти за болести ушију и очију, неуропатолози, зубни лекари итд. Исто тако поликлиника располаже кабинетима за такосване физичке методе лечења — за лечење помоћу воде, светлости, електрике, парафина итд. Ових дана прорадиће, после операције, кабинет за лечење помоћу лековитих врста блата и инхалаторијум. Децје одељење поликлинике, саветовалиште за децје и женске бол-

сти, рентгенски кабинет и клиничка лабораторија, уствари, претстављају самосталне медицинске установе.

Сем тога, поликлиника има два медицинско-дијагностичка центра: децји са тридесет кревета и за одрасле са тридесет три кревета. Њен санаторијум за децу склову туберкулози налази се у лепој боровај шуми, у једном московском предграђу. Број места у том санаторијуму износи шездесет. У предузећима, која потпадају под здравствено старање клинике, раде три амбуланте, дванаест мањих лекарска станица и петнаест станица под руководством лекарска помоћника.

Огромним и многостраним радом на заштити здравља Московљана, који живе у рејону поликлинике, руководе сто педесет три лекара, две стотине педесет седам сестара

и велики број других стручњака.

— Цео лекарски колектив распоређен је код нас по рејонским секторима, — каже главни лекар поликлинике Љубов Дундукова. — На челу сваког таквог сектора су лекар-терапевт и децји лекар. То омогућава лекарима да се баве не само лечењем, већ и профилактиком. Каткад човека просто изненади у каквим све појединостама секторски лекари познају живот свога сектора. Сваки од тих лекара снабдевен је свеском с планом сектора, потпуним списком станара свакога стана, списком болесника и кратком историјом здравствено-санитетског стања сваке станбене тачке.

Тако лекари проучавају рејон. Они одржавају разговоре и предавања са научно-медицинским темама. Сем тога, секторски лекар с времена на време одржава пред становницима реферат о раду лекарског колектива у односним секторима. Овакви скупови обично се одржавају у просторијама кућних управа или у згради поликлинике. На тај начин лекарска медицинска персонал боље се повезује са становништвом, а у исти мах спроводи се, тако-

рећи, извршен облик мобилизације становништва за предузимање мера против епидемија и у подручју здравствено-санитетске заштите.

— Без активне помоћи становништва контролсање здравствено-санитетског стања сектора било би знатно отежано, — каже секторски лекар Каденцева. — Многе домаћине пружају ми активну помоћ у овом раду.

Резултати су видни и значајни: у сектору лекара Каденцеве, као и у многим другим секторима, у току последњих осамнаест месеци најзачељенији је један случај за развој или епидемијског обољења.

У сектору лекара Маркове, захваљујући широком примени мера предостројности и најсавеснијем лечењу, потпуно је ликвидирана смртност новорођенчади. У поређењу са цифром из 1944 године наталитет у овом сектору удвостручио се.

Књига жалби и предлога, изложена у поликлиници, садржи десетине изјава захваљности лекарска-медицинском колективу поликлинике за ону свесрдност и пажњу, којом су болесници окружени у овој установи.

Мала Розочка је општа љубица у једном московском децјем санаторијуму

КОМУНИЦИ ПРОБЛЕМИ БЕОГРАДА

КРАЈЊЕ ЈЕ ВРЕМЕ

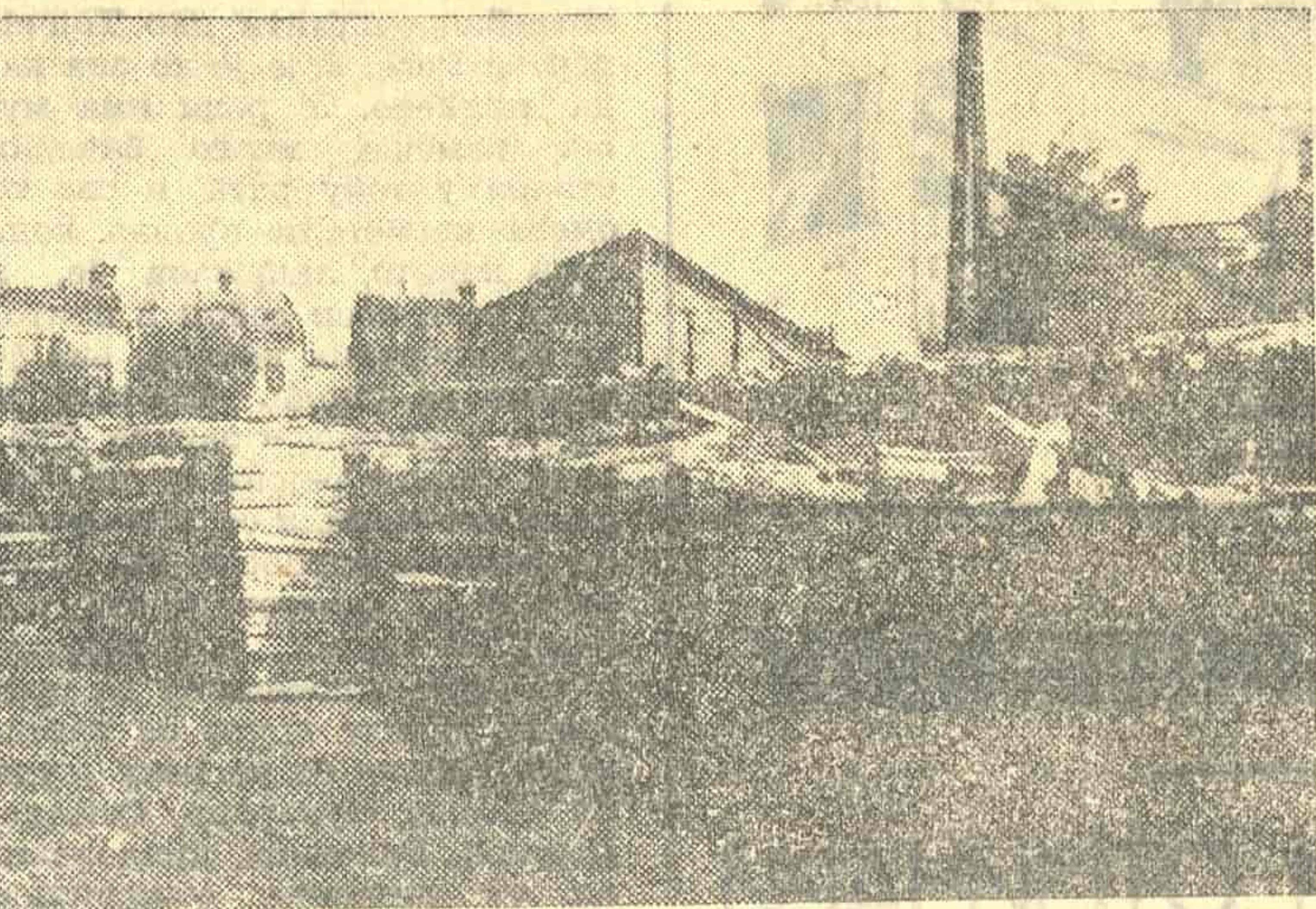
за снабдевање огревом

Око 700 вагона угља и 37.000 кубних метара дрва који данас леже на дрварима Градског предузећа за огрев, најчистије говоре да је снабдевање Београда огревом ове године постало скоро нормално као пре рата.

Градско предузеће за огрев благовремено се побринуло да обезбеди довољне количине огревног материјала, а Градска народна штедионица издала је на кредит досад око 44.000 тона угља и 32.000 кубних метара дрва. Важност ових бонова и стиче 1 септембра, а за који дан Градска штедионица почеће са издавањем нове емисије бонова. Последњих дана врши се издавање кредитних бонова и грађанима који нису директно укључени у обнови и изградњу.

Па ипак, огромне количине огревног материјала које су готово закрпиле дрваре и стоваришта никако не значе да је Београд досад снабдевен довољном количином огрева. План за снабдевање Београда огревом испуњен је за сада само за 40 од сто. Главни је разлог нехат грађана. Док с једне стране »Огрев« чини све олакшице грађанима у погледу превоза дрвета и угља од стоваришта до кућа, дотле чак и они грађани који имају бонове за дрво или угљан не подижу га са дрваре.

Благовремено и потпуно снабдевање Београда огревом зависи у првом реду од брзе дистрибуције. Док на стовариштима леже велике количине неподигнутог огрева, Градско предузеће за огрев није у могућности да довлочи нове количине. С друге стране киша, блаво, једном речју невреме, у највећој мери ометају довоз дрва и угља у Београд, који се врши из крајева у којима баш нису

На једном стоваришту »Огрева« у улици Булевар Црвене армије

најсигурније комуникације. Грађани који изгледа чекају хладне дане или снег да би се снабдели дрвима и угљем, могу бити непријатно изненађени, јер »Огрев« неће бити у касну јесен у могућности да на време додуче огромне количине огрева који је потребан Београду.

Изванредно повољне прилике за снабдевање огревом Београда треба брзо и благовремено да користе. Брзом дистрибуцијом овог плана снабдевања могао би се испуњити до 15 октобра. Одговорачење и нехат грађана имаће по њих саме ржаве последице.

ПОВЕЋАЊЕ КАПАЦИТЕТА БЕОГРАДСКОГ ВОДОВОДА

На Белим Водама поставља се нова натеза

Ранијих година и под најнормалнијим приликама за време лета многи крајеви Београда остајали су без воде. Овог лета та појава се врло ретко дешавала. Истина, ту и тамо, из техничких разлога: старе водоводне мреже, уске цеви и чести кварови на уличним инсталацијама, мањи делови града остајали су дан-два без воде, али углавном, готово цео Београд овог лета имао је у довољној мери пијаће воде.

У току ове године код насеља »Нови Београд« и на Макишу изграђене су две инсталације са десет обалних бунара чији је капацитет 130 литара у секунди, а сем тога обновљен је и ранији савски водовод. Овим оправкама и ставањем у погон нових инсталација, Бевод је у току овог лета успео да повећа дневни капацитет воде од 54.000.000 на 64.000.000 литара. За неколико дана на водоводним инсталацијама код Белих Вода поред досадашње једне натезе поставиће се једна потпуно нова натеза. Стара натеза временом од дуге употребе потрала је, тако да су се зидови цеви обложили слојем песка и муља што је у приличној мери ометало потпуно искористивање инсталације. Сем тога, због ниског водостаја Саве, досадашњи капацитет од 600 литара воде у секунди опао је на 460. Постављањем ове нове натезе без обзира на водостаје Саве моћи ће се и за време најсушнијих дана у току лета искористити инсталације скоро до максимума.

Радови на постављању нове натезе налазе се у завршној фази. Обални насип је пробити и за неколико дана извршиће

се полагање цеви. Поред ових радова, у току овогодишње грађевинске сезоне подићи ће се и четири обална бунара на Макишу, чији ће капацитет износити 30 литара воде у секунди.

Постављање ових нових инсталација допринеће у знатној мери побољшању снабдевања Београда водом.

Зашто до данас не почиње изградња зимских купатила

И пре рата радни свет Београда није имао на располагању довољан број купатила. По фабрикама се није обраћала пажња на хигијену и здравствене услове под којима живи радништво, конфорни станови били су у рукама малог броја имућних грађана, јавних купатила није било. Тако стање остало је до данашњих дана.

Међутим, радни народ с правом у својој народној републици захтева побољшање својих животних услова и када је реч о купатилима потребно је да она буду изграђена што пре. Привредно предузеће Градска купатила добило је потребне кредите за градњу зимских купатила. Предвиђено је зидање купатила у Петом и Другом рејону, али ни до данас радови нису отпочели ни на једном од ова два купатила.

Како стоји са јавним купатилима у Београду? Постоје два градска зимска купатила која дневно не могу да приме више од 3.000 грађана. С обзиром да половина београдског становништва нема где да се

Оснивање градских занатских радионица

Захваљујући напорима које радничка класа данас улаже у производњу снабдевања Београђана индустријским артиклима постало је скоро нормално као пре рата, Обуће и текстила има. Радње су муне, можда не у толикој мери као пре рата, али оскудица се углавном не осећа. Па ипак, на први поглед може се приметити да су цене и квалитет занатских услуга у раскораку са успесима који су остварени у производњи.

Чест је случај да је квалитет занатских услуга по нормираним ценама прилично слаб. И задруге и приватни ситни послодавци у том погледу нису у потпуности испунили задатак који се од њих очекивао.

Из тих и сличних разлога Извршни одбор недавно је донео одлуку за оснивање градске обућарске, кројачке и аутомеханичарске радионице. Задатак ових радионица биће у првом реду да грађанству пруже првокласну израду по нормираним ценама.

Обућарска радионица израђиваће првенствено ципеле по наруџбини. Досада се чешће дешавало да грађани који имају неправилни облик ноге нису могли да купују готову обућу. Силом прилика били су приморани да наручују ципеле приватно по невероватно високим ценама. Снабдевање Београда кожом налази се данас у таквој фази да се може приступити изради ципела — модела. У ближој перспективи предвиђа се проширење пословања обућарске радионице, тако да би она имала своје филијале по свим рејонима.

Засада се све ове радионице налазе у фази оснивања и организације. Обућарска и кројачка радионица треба у најскорије време да отпочну с радом, док је рад аутомеханичарске радионице везан с једном тешкоћом, јер нема погодног локала.

Оснивање ових радионица претставља корак даље на путу организације државног привредног сектора и у знатној мери допринеће снабдевању грађана првокласном и јефтним робом.

могао би сваки грађанин да се окупа у два месеца једном. Свакако да је ово премола у земљи у обзир да највећи део београдског становништва чини радништво које је запослено и које је на раду изложено прљаву.

Поред ова два градска постројења још два зимска купатила (у рејонима и Тешинево), али ни њихов капацитет није велики. Цене купања у градским купатилима су превисоке. Туш кошта 7 динара, када 15, а парна 20 динара. Да би сиромашни становници Београда могли да се оперу, јер купање није луксуз, потребно је да се цене купања буду приступачне свима.

Београду су зимска купатила више него потребна, због чега треба што пре приступити њиховом грађењу.

Неактивност управе градских купатила не може ништа да оправда, јер потребни кредити постоје и нема никакве препреке да би радови могли одмах да отпочну.

да ја могу понова да радим. Захваљујућем медицинском персоналу на највећој његовој топлини и пажњи према сваком болеснику. Нарочито дубоку захвалност изражавам др. Рајцу, који је за све време мога пребивања овде пажљиво пратио ток лечења, примењујући најновије методе.

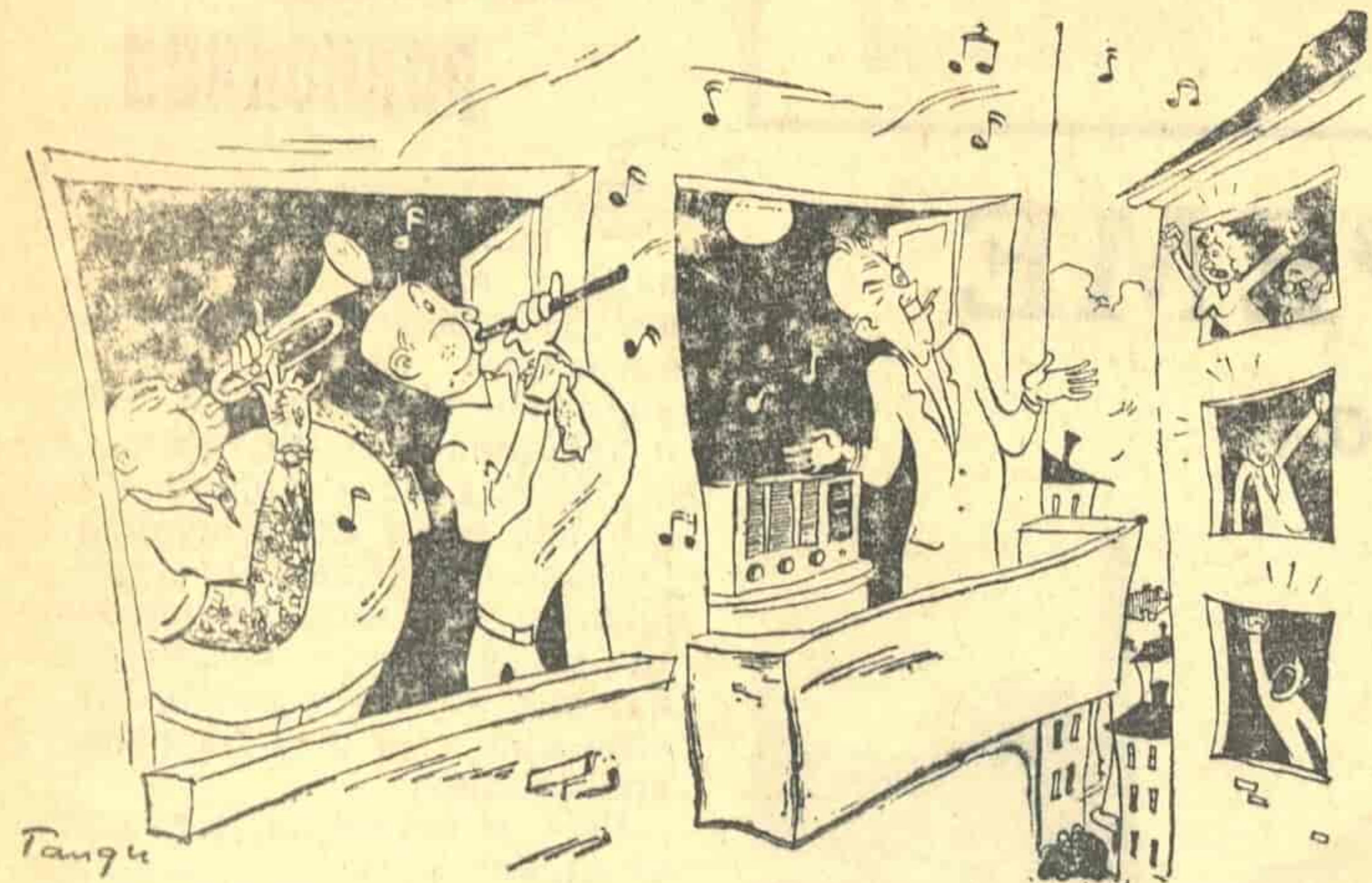
Свугде се у поликлиници огледа та топлина и пажња према човеку — у лепо уређеним чекаоницама са теплисима, округлим сточићима и вазама једним цвећа, и у организацији пријављивања болесника за лекарски преглед и пријем. Уведено је претходно бележење болесника, као и пријављивање преко телефона. На истој висини је и организација рада лекарска-медицинског персонала. Сваки трудбеник поликлинике уноси највећу љубав у спровођење свог задатка.

— Ускоро ћу навршити педесет година, а више од десет година радим у поликлиници, — каже медицинска сестра Паушвили. — Заводела сам свој рад и не могу да замислим за себе никакав други задатак сем бриге о здрављу совјетског човека. Јер то је тако племенит задатак!

Дмитриј ГОРНОСТАЈЕВ

Умилни звуци са једне приредбе

Члан 2 кућног реда забрањује прављење ларме...

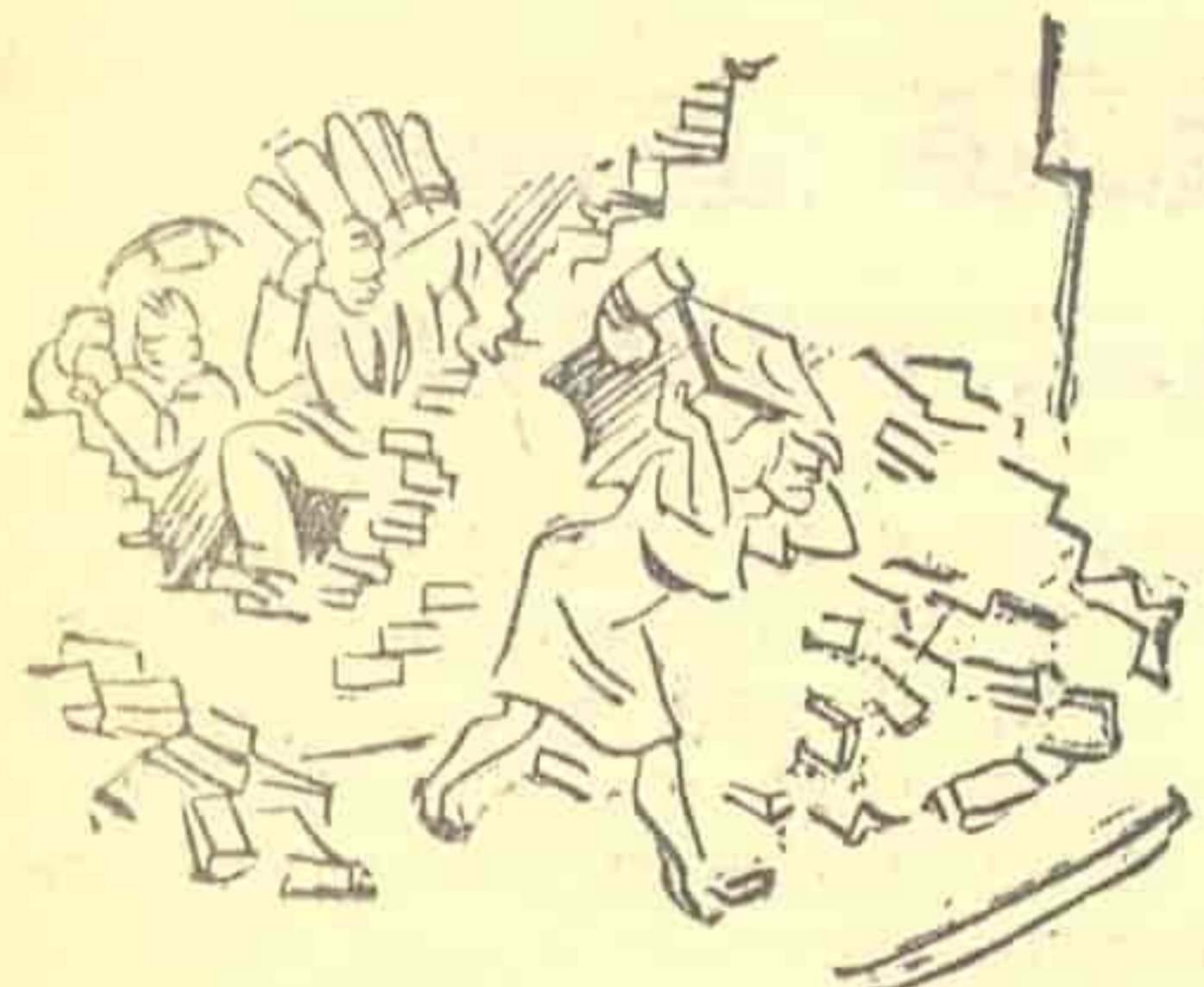
— Знате ли ви да је забрањена ларма!
— Па ово и није ларма него музика...

Фронтловци крипићују

ТАКМИЧАРИ И ОТМИЧАРИ

Једно мисли камила, а друго камилар — каже народна пословица. Једно мисле вредни и свесни грађани који се свакодневно такмиче и улажу своје напоре на обнови и изградњи порушене земље, а друго они који стално имају пред очима своје личне, себичне интересе и гледају да их на сваки начин задовоље, па макар путем крађе и отмице. Дакле, једно мисле такмичари а друго отмичари.

Док су грађани Шестог насеља Четвртог рејона до касно у ноћ остијали на раду око чишћења велике рушевине у Катанићевој улици, други су вребали прилику када ће се они повући, да би отпочели свој недостојан посао отимања и крађе народне имовине. Домаћин Народниог универзитета Четвртог рејона, друг Павле Миленковић, који такође учествује у нашем такмичарском раду, а станује у суседној згради, прича нам о својој даноноћној борби са појединим несавесним и непоштим грађанима, који односе и присваја преостале предмете са рушевина. Једни

извлаче гвоздене шипке и краду сакупљено гвожђе, други односе и прикривају употребљиве цигле, а трећи из открићеног подрума извлаче затрпани угаљ и дрва, носе својим кућама или нуде другима на продају.

Једне ноћи била се створила права узбуна и трка око преостале гвоздене пећи, коју је, на крају, ипак успела да однесе нека црномањста грађанка из даљег суседства. На овакве и сличне појаве срећу нам пажију свакодневно многи свесни грађани.

Да ли је у оваквим случајевима довољно само апеловати на грађанску свест, или ће наше народне власти бити принуђене да предузму и друге ефикасније мере? У сваком случају треба настојати да се овакве појаве онемогуће, јер случај у Катанићевој улици сигурно није усамљен.

ДРВЕНИ АДВОКАТИ

Свакодневно по државним надлештвима и установама примећују се дрвени адвокати, који се са благонаклоношћу стављају на расположење странкама за писање молби, жалби, попуњавања формулара и слично. Они ништа не говоре о цени својих услуга, али по обављеном послу они знају и да уцењују.

Људима се обично жури или немају при себи мастила, или се збуњују пред формуларима и наседају овим беспосличарима и шпекулантима који зарађују често и врло високе суме. Радни људи су најчешће жртве ових отмених и довитљивих беспосличара.

Потребно је предузети мере да би се спречило овакво стање. А то ће се успети ако се по чекаоницама наших надлештава поставе столови са писаћим прибором, а странке од чиновника да траже потребна упутства и обавештења, јер су чиновници и плаћени од народа да би му помогли.

Д. МАЛЕШЕВ

Пример несоцијалности и неправде

Катица Вереш има четворо деце и станује у железничким становима у Штресмајеровој улици, у стану од две собе са помоћним просторијама, а син јој се налази на Омладинској прузи.

Међутим, Народни одбор III рејона — Станбени одсек — сазнао је за чињеницу да се син Катице Вереш налази на Омладинској прузи, значи да не станује у Београду, па му према томе ни стан није потребан, а исто тако сазнао је да се син Катице Вереш удаје, па на јој према томе неће ни бити потребан стан код своје мајке.

Значи, стан Катице Вереш одласком сина на Омладинску пругу и, вероватно, удајом кћери остаје недовољно искоришћен, па би га требало поупити другим станарима.

И, Народни одбор тако је и урадио и донео своје решење под бројем 14499 од 12 јуна 1946 године којим се Катици Вереш одузима једна соба и

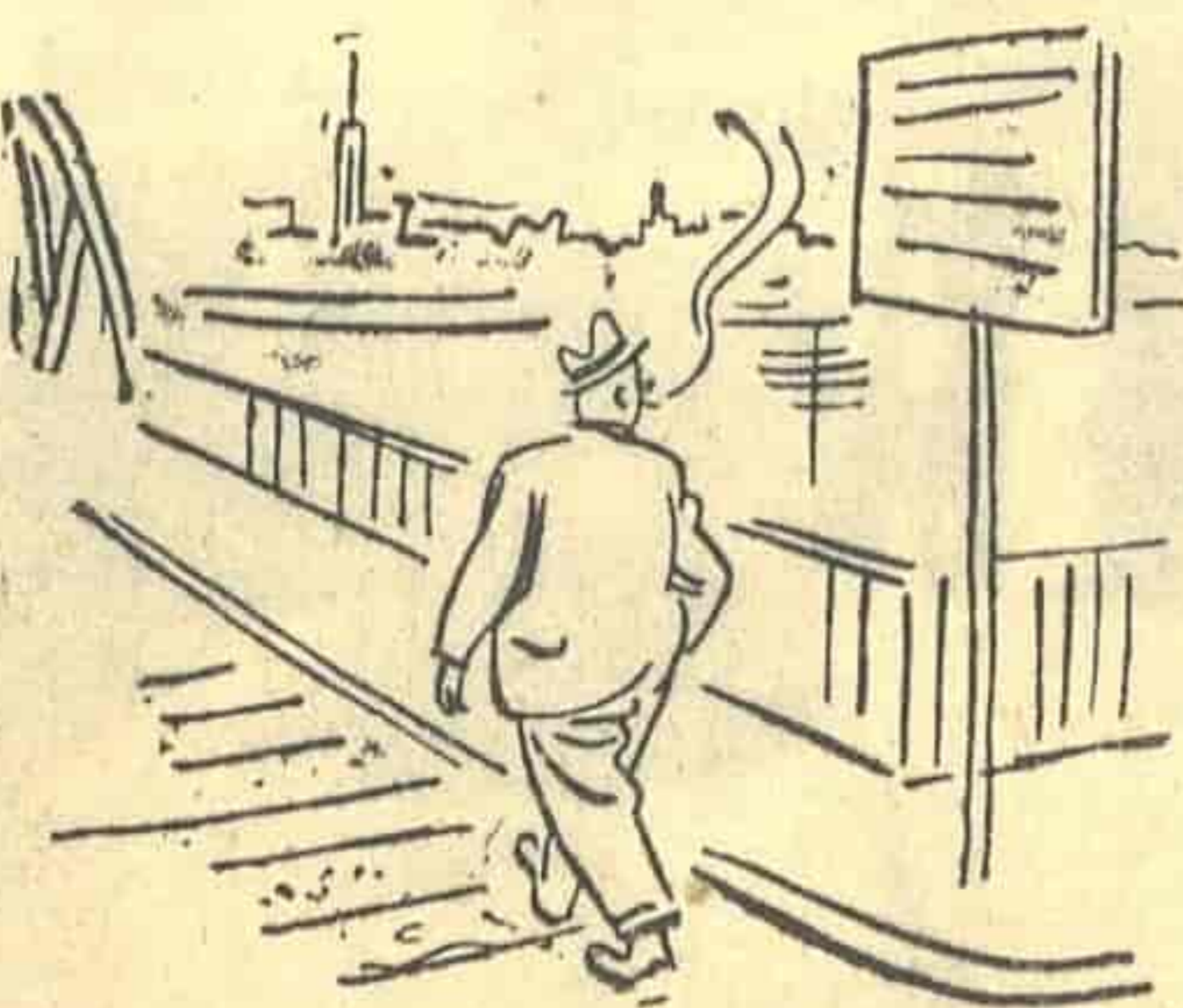
додељује породици Ђорђевић од четири члана са заједничком употребом кухиње.

Мислим, да горњем решењу не би био потребан никакав коментар.

Д. Р.

САВЕСНИ И НЕСАВЕСНИ ГРАЂАНИ

На путу ка Савском мосту примећује се табла са упозорењем да је мост дрвен и да не треба пушити идући по њему. Али и поред тога несавесни грађани се не придржавају наредбе и због таквог једног случаја, десила се скоро једна нежељена штета на Савском мосту, који је од неочењиве важности за наш саобраћај. На једном месту даске су се упалиле од цигарете. Случајно су наишли Бранко Вељић и

Сима Пасуљевић, чиновници Народне банке, на месту штете и уз припомоћ радника са моста спречили могућност да дође до велике палевине. Колико случај ове двојице заслужује похвалу, толико несавесни грађани заслужују осуду што својом алкавошћу могу да нанесу огромне штете својем народу.

Лепосава ОБРАДОВИЋ
чин. Народне банке

Извештај

ГРАЂАНИ СЕДМОГ РЕЈОНА ДОБРОВОЉНИМ РАДОМ УШТЕДЕЛИ СУ 192.500 ДИНАРА

ЧИШЋЕЊЕ КОРИТА ТОПЧИДЕРСКЕ РЕКЕ

Људи са Сењака једном су предложили да је потребно очистити дно Топчидерске Реке, које је ко зна када чишћено. У реци има муља, камења, много бачених ствари у току рата, и све то омета несметани пролаз воде кроз корито, забрава је, а како река носи собова и притоке из побочних канала, она је почела да смрди. Постала је лако комараца и заразе, Грађани Седмог рејона су то увидели, договорили се, припремили план и спровели га. Пре тога су се саветовали по улицама, насељима, и у недељу, рано ујутро, почеле су да пристижу велике групе са заставама, ређали се уз реку људи из насеља Чукарице, Сењака, Дедиња, Раковице, придолазили су радници, омладинци, жене и чиновници. Уз вијугаву Топчидерску Реку, која за

лази у зелене лугове и бокоре густих ђбунова и провлачи се испод многих мостова, пружило се у многоглед ланац грађана Седмог рејона.

— Која сте група, другови?
— Са Чукарице, гледај колико нас је, без краја...

Пободена застава вије се на ветру, враголасти тонови са хармонике разлику се изнад реке.

Вода је замућена, дође црна, скоро масна. Из ње се ваде велике количине камења, муља, старе гвожђарије, муниције, мина и оружја. У прикасту воду загазиле су Ковиљка Буковић и Душанка Смиљанић скоро до појаса и ваде камење рукама. Оно клизи, испада из руку, али ипак се успева.

На цембастој обали стоји човек, преврио се и вуче мотиком нешто што је зашло на дно реке. Вуче, али не успева, капљице зноја клизе са слепоочница и вијугају око браде.

— Може ли се, питамо.
— Него шта!

И прича човек како је на дну испод овог моста највећа наслага муља, да га има 40 сантиметара, и више, али до-

шли су — они из топчидерске управе и очистиле.

— Ми јој знамо хуџ. Видите како је прљава. И мора да буде таква, јер има канала. Сада, када будемо завршили са вађењем, добро ће бити да се све то прикупи на гомиле и однесе што пре... Јер, знате како је ово бесна река; по-двља за час од кише и испуни цело ово велико корито надобоје Сава. И ето чуда! Оно што је изваљено оде натраг... Али нећемо дати, једноставно не дамо рећи да ради шта хоће, прича Павле Обрадовић, службеник топчидерске управе.

И као да кроз његове речи говоре ове хиљаде људи што се боре с реком и намећу јој своју вољу. Човек савлађује технику, природу, наши грађани савлађују и реку.

— Запни, запни, када смо сви ту лако је... Ту је наша снага... Хајде, хајде!

Људи извлаче из речног муља котореве жице, која се заплела, дубоко се заглибила при дну реке и као цементрана, непокретљиво стоји.

— Не стој, прихвати се и котур ће поћи.

Котур се макнуо, људи су га заједнички покренули. Поподневно сунце пржи. Корито је већ чисто. Групе се разилазе, али код ушћа испод самог моста грађани из предузећа »Шела« још извлаче делове од порушеног гвозденог моста... Гвоздене траверзе су велике, непокретљиве, а грађани покушавају да их извуку преко натегнуте жице уз помоћ аутомобила. Мотор аутомобила зуји, људи натежу жицу, али иде тешко.

Тада је Властимир Поповић, швајцер, почео да реже један крак од траверзе. Тишина је, само се чује зујање апарата, док млечно-плава светлост прска по гвожђу, људи су упрли очи и чекају да се одвали комад од траверзе.

— Ето, иде... и то се савлађује.

С писаљком и хартијом, укратко: 3850 људи за 9200 часова са просечном надницом од 50 динара уштедели су 192.500 динара. То је финансики ефекат, и река је чиста.

В. ПАСКИЉЕВИЋ

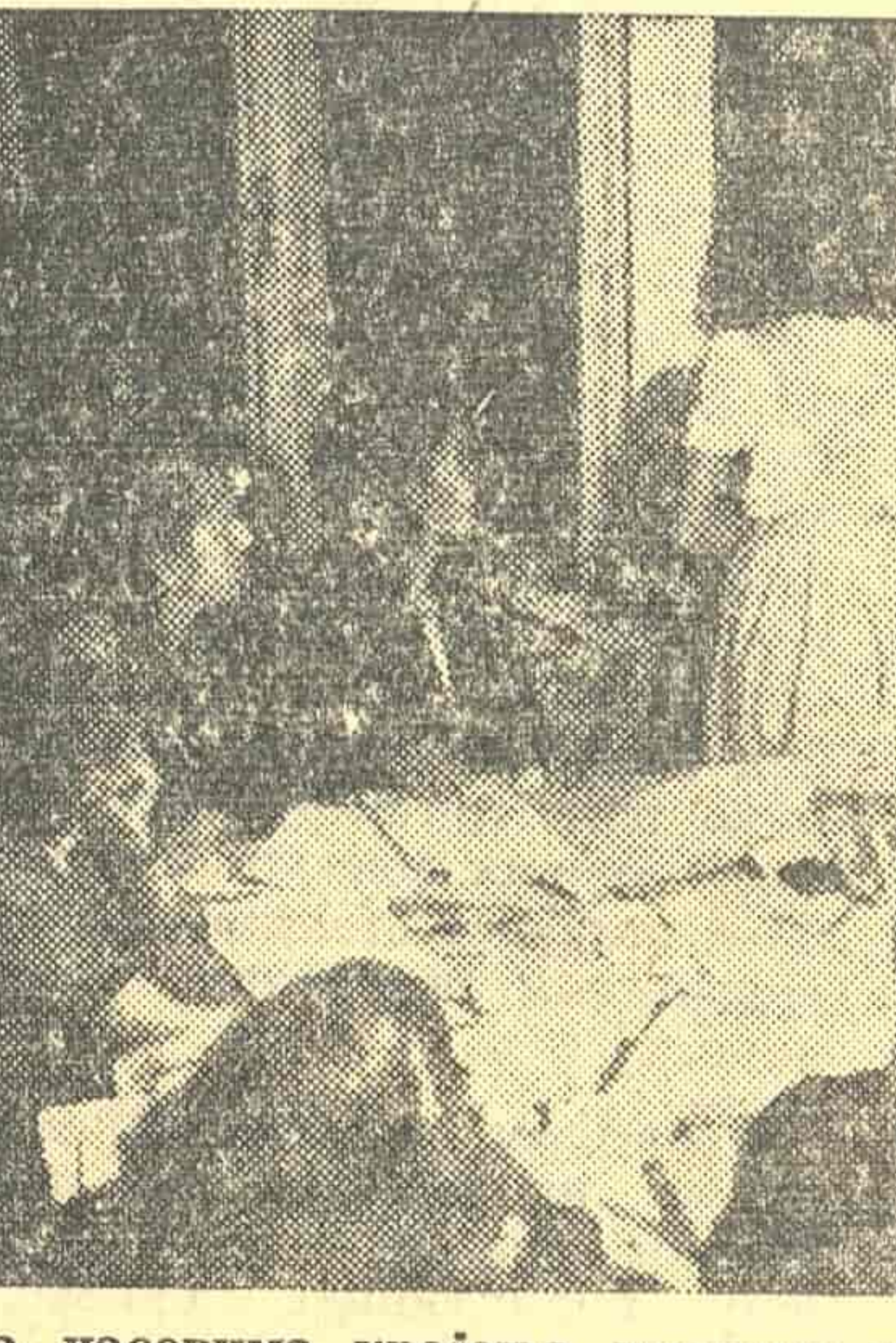
СТАНОВНИЦИ ПОЉСКЕ УЛИЦЕ ДАЛИ СУ 3.000 РАДНИХ ЧАСОВА

Као и многи људи из свих крајева Београда тако и становници из Пољске улице, једне од периферских улица, прихватили су се посла на уређивању своје улице. То није био ни мало лак посао, али ипак се успело. Становници Пољске улице дали су преко три хиљаде радних часова, унеће се више у јесен гацати по спели су да целу улицу наспуштом и да изграде тротоар, блату до чланака, а огрев ће се и по ружном времену моћи да довози до кућа, на што се раније није могло ни мислити. Читава ова акција, у којој су грађани учествовали, изражена финансиским ефектом износи око 150.000 динара. То је материјални допринос уређењу Београда од грађана Пољске улице.

Рад. МАКСИМОВИЋ

Курс кројења у Шестом рејону

У Шестом рејону од пре извесног времена одржавају се курсеви кројења. Курс похађају ученице, раднице, чиновнице, студенткиње и домаћице. Укупно се на течају налази 135 лица.

На часовима кројења ученице морају прво да се упознају са цртежима

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА

Пошумљавање четинарима

Поводом чланка »Стварање нових паркова у Београду« штампаног у »20 октобру«, желим да дам сугестије за употпуњавање предлога који су дати у вези с пошумљавањем Београда.

Београд је сав у брежуљцима и мислим да би било згодно да се ти брежуљци засаде зимзеленом, тако да буду увечито зеленили четинара. Широку мрежу »зелених острва« треба остварити тако, да се засади свуда око празних плацева витка четинарска гора, која одговара нашој клими.

Сем тога, и поред Саве и Дунава, свуда где обала додирује варош лепо би било засадити четинаре подесне нашој клими и обалској естетици. Исто тако, могла би се по дини и нова ограда у свим садашњим парковима и то искључиво од четинара подесних за ту сврху, чиме би увек била »зелена острва« Новог Београда.

Сматрам да би успешним испитивањем засађивања четинара и остварењем те могућности Београд још више проширио своја уска плућа и у лепшао се зеленилом.

Чедо Стаменковић,
Мутапова 16

ФРАНЦУСКУ УЛИЦУ ТРЕБА ЧИСТИТИ ЦЕЛОМ ДУЖИНОМ

Такмичење је у току. Акција за улепшавање и чишћење града се спроводи, али ипак се дешавају ствари које, нарочито у ери такмичења, не би смеле да се догађају.

Француска улица је постала врло прометна и жива зато што кроз њу води пут до школе и дрваре. Улицом непрестано пролазе камјони, коњске запреге и друга возила и природно је да тако жив саобраћај проузрокује прљавштину на улици. Због овоког великог саобраћаја потребно је да се улица сваког дана чисти и пољава. Горњи део Француске улице до Душановог ствари се пере и чисти сваки дан, али доњи део Француске улице према Дунав ушти се пере, нити се чисти. Човек има утисак да се налази у најзачењенијем делу неког банатског села када идући Француском улицом пређе Душанову. Слојеве прашине су високи по 10 до 15 сантиметара.

Становници тог дела улице нису у могућности да отворе прозоре својих кућа да би их проветрили, а деца, махом сиромашнијег радничког света, изложена су разноврсним болестима.

Више пута упућивале су молбе и жалбе Здравственом одсеку али њима се није постигао ништа.

Неопходно је потребно да се чишћењем обухвати цела Француска улица и нарочито тај доњи део, који лежи у низини и који ће, ако би се овако продужио, бити легао заваз.

Загорка МРЧАРИЦА

АУТОБУСКИ САОБРАЋАЈ ЗА ДЕДИЊЕ

Један од основних проблема насеља Дедиња јесте проблем саобраћаја везе нашег насеља са центром града. До окупације Дедиње је било добро повезано са Теразијама трамвајским саобраћајем и двама аутобуским линијама.

Међутим после ослобођења Дедиње је дуго времена било одвојено од града. Али успостављањем трамвајске пруге до Топчидера становници Дедиња су донекле помоћу. То није довољно, тако да се још увек осећа велика потреба за аутобуским саобраћајем.

Слободан ЂУРЂЕВИЋ
Дедиње

ПРОПУСТИ И ГРЕШКЕ КОЈЕ НАС УЧЕ...

Културне приредбе треба да оплемењују

»Оне се не смију изродити у нешто што квари човека већ треба да га чине племенитијим. Њима треба дати такав карактер који оплемењују».

(Тито, у говору дубровачкој омладини, 23 Јула 1946)

Највећи циљ, најпунји смио- сао наших масовних игара, забава и културних приредаба јесте у томе да се путем пест- ве, игре, музике и глуме деј- ствује у смислу културног по- дизања, чија је суштина у и- стинском оплемењавању људи. Дини човека, оплемењити га, заданути га духом оне пле- менитости која је тако нужна за велика остварења која су пред нама, — то су ствари о којима се мора водити рачуна при организовању друштвених игара, забава и културних приредаба.

Извесне појаве последњих месеци у Београду говоре нам да се при организовању дру- штвених игара, забава и кул- турних приредаба мало водило рачуна о основној ствари, о главној задатку, о развијању племенитости. Београд је у по- следње време забележио вели- ки број кермеса. За исти тај период из реферата Такмичар- ског одбора види се да је је- дан од недостатака културног рада неордржавање ниједне културне манифестације за де- цу и за болеснике по болница- ма.

Ово су чињенице које очито показују рђаве појаве на кул- турном пољу. Велики је про- пус не организовати ни једну културну приредбу, ни једну друштвену забаву већег стила за децу. Један део деце био је на летовању, али је Београд ипак био пун деце, која нису ишла у школу и баш због то- га требало им је дати што ви- ше разоноде. У Београду се у- опште мало посветила пажња приредбама за децу. А деца треба дати позоришне прет- ставе, концерте, игре и забав- ве, много приредаба, још од- малена их привикавати на и- стински културан живот. За њих пре свега треба стварати такве игре, забаве и приредбе, које ће њихову мисао, кроз и- гру и песму, кроз глуму и ре- цитацију, везивати за нешто више и племенитије, надахњи- вати за стварање велике бу- дућности која их очекује. Ру- ководство наших пионирских организација и наши књижев- ници и уметници који раде за децу морали би о овоме пове- сти више рачуна. Где је у- опште деце позориште?

Пре рата наше су болнице биле места где се болује и тугује, места где су очајање, изгубљеност и потиштеност го- тово редовно наилазили своје обитавалиште. Данас болнице треба да буду истинска народ- на леčiliшта и њих треба испунити истим оним великим животом који пулзира широм земље. Не дати људима који болују да се осете ни за тре- нутак усамљени и одбачени, запљуснути их шумном радо- шћу песме и игре, напунити

њихове растужене и потиште- не душе здравим духом срећ- не земље, ето, то је културна манифестација, која делује, која има истински племенит карактер. О таквим културним манифестацијама и забавама мора се повести много више рачуна.

Извештаји о културном ра- ду показују да су на приред- бама запостављене рецитаци- је, или да уколико се изводе, због лошег рецитовања немају никаквог дејства на публику. При свима нашим културно- уметничким друштвима посто- је драмске секције и велика је грешка свих ових секција што запостављају и потцењују ре- цитацију.

Ми имамо велики број до- брих рецитација, које треба стављати на репертоар. Међу нашим старим песницима, који су у своме времену носили борбу свога народа, могу се наћи ствари, које живо и сна- жно делују. У нашој предрат- ној напредној поезији има див- них песама, које изражавају бунт против нечовечног и не- народног и зону на борбу, на акцију. Ослободилачка борба и данашњица у многим песма- ма нашли су свој уметнички израз. Успели преводи Маја- ковског, Христа Богева, Вол- кера, Ламе Кодре дају још ве- ћу ширину и богатство нашем рецитативном репертоару. Не заборавимо ни Ацу Негри ни Петефија.

У свима овим песама до- шло је до изражаја оно што је најлепше и највеће, оно до чега се песник уздигао погнот општенародним полетом и за- махом.

Њима не треба прилазити формалистички, не треба их без озбиљне уметничке при- преме рецитовати. Рецитација је велика уметност и на њеном савлађивању треба озбиљно радити. Савладати рецитацију, то значи потпуно је схватити, унети се у њу, попети се на ону висину на коју се дигао песник.

Зато јој се убудуће мора по- светити већа пажња. Употпу- њавање репертоара уметнички добро спремљеним рецитација- ма даће далеко племенитији карактер нашим приредбама, помоћи ће да наше приредбе добију свој прави смисао, да постану истинско средство у подизању и оплемењавању чо- века. Миодраг ПОПОВИЋ

Одређен је жири за оцењивање једночинки

Конкурс за једночинке који је објав- лен у два маха у току ове године, завршен је још прошлог месеца. Али да би се резимирали резултати, одре- њен је жири у који су ушли Душан Матић, књижевник, Хуго Клајн, ре- дитељ Народне позоришта, и Миодраг Поповић, чиновник Просветног одеље- ња ИНО-а.

Жири је добио задатак да прегледа радове и изабере најуспешније једно- чинке за награду, до 18 септембра, ка- да ће се објавити резултати конкурса.

ЈЕДАН ПРЕДЛОГ

На калемегданској позорници могу се организовати смотре културно- просветних друштава

У Београду има много друштава. Нека су радна у току лета, друга су попустила са радом, тек — и поред статистике и евиденције свих друшта- ва, о њиховом напретку по извешта- њима не да се ништа наслути. Само успех приредби може бити мерило колико је културно — просветно дру- штво коракнуло напред и да ли ће се развијати.

Зато је потребно организовати што пре смотру свих културно — просвет- них друштава на Калемегданској по- зорници, која би могла да послужи у ту сврху добро, уколико већ није мно- го корисна због закаснелог подиза- ња. На смотри би могла учествовати сва културно — просветна друштва из региона, синдикалних подружница као и друштва са националним обележјем. Друштва би могла наступати по реду на калемегданској позорници, водећи рачуна да у току септембра изађу на позорницу сва друштва.

Ова смотра која је донекле већ от- почела пронаодењим истутом дру- штва »Лоза Рибар« дала би добре ре- зултате. Јер, важно је да се једном зна са каквим снагама располажу дру- штва у Београду, какав је њихов ре- пертоар и колико има добрих и рђа- вих особина у њиховом извођењу. Квалитет приредби је био увек важан, али он се запуштао на рачун већег броја приредби и ради крајњег резул- тата. Оваква политика дала је рђаве резултате. Наравно има и друштава која су подизала свој репертоар и квалитет приредби, водећи притом ра- чуна о најосновнијим моментима једног културног друштва.

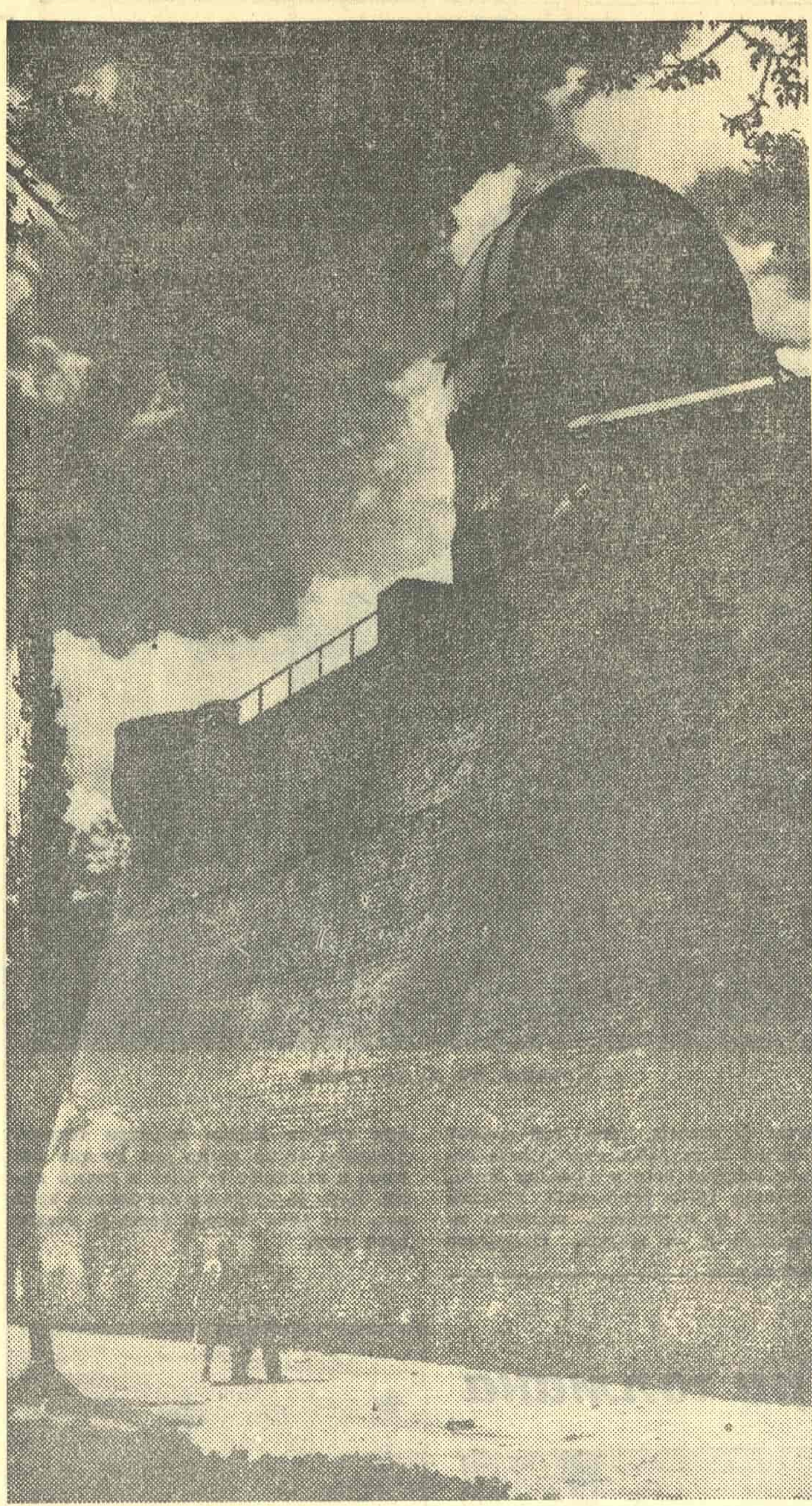
Мочи јесење сезоне, када се дају могућности за бољи и ефикаснији

Одржава се курс за организаторе зидних новина

Приметило се да зидне новине по предузетима и многим надлештвима нису актуелне, не обрађују довољно проблематику — средине у којој се и стварају, да су неслојно опремљене и да се још праве без дубљег улаже- ња у ствари.

У ту сврху организован је курс за претставнике синдикалних подружница, да би се упознали са најосновнијим за- штама зидних новина. Претставници из Савеза знања која стекну на курсу пренеће даље на све уреднике зидних новина из предузећа свога савеза. На овај начин моћи ће да се пружи нај- основнија знања свима онима којима је потребно.

Досада се одржавала предавања о за- дацима уредника, како се скупљају чланци и спремају за штампу и о те- матички зидних новина у вези са жи- вотом подружнице. Предавања се још одржавају.

ПОД ЗИДИНАМА БЕОГРАДСКЕ ТВРЂАВЕ

ПОЗОРИШТЕ

Московско позориште Лењинског комсомола гостује у Југославији

Московско позориште које носи назив Позориште Лењинског Комсомола постоји већ двадесет година и има за со- бом велика искуства. Основ- но после Октобарске револу- ције развијало се под услови- ма прве изградње Совјетског Савеза и социјализма.

Позориште се формирало од радника и радница из позо- ришних група радничких клу- бова, али касније развијањем његовог рада, стицањем попу- ларности и приливом нових снага из других позоришта, Позориште Лењинског Комсо- мола развија се у велико по- зориште, са широком уметнич- ком делатношћу. Данас Позо- риште има свој студио у коме је ове године, у августу, за- вршила школовање прва генера- ција. Зграда позоришта у Москви уређена је по најнови- јој позоришној техници и под руководством Ивана Никола- јевића Версејева, народног у- метника РСФСР и професора драмског студиа, позориште постаје једно од великих умет- ничких позоришта Совјетског Савеза.

Углавном задатак позори- шта је да упуњује своје ства- ралаштво совјетској омладини и да васпитава гледаоце у ду- ху совјетског патриотизма. Позориште успева да у томе о- стварујући дела само високом

идејношћу и савршеним умет- ничким интерпретирањем драм- ских дела. Иначе, са моско- ским Позориштем повезана је велика група совјетских дра- матурга од којих лауреати стаљинске премије: Константин Симонов, Борис Горбатов и Бо- рис Ловрењев, драматурзи: Наталија Венстерн, Борис Ла- стин и други. Константин Си- монов и Борис Горбатов напи- сали су своје прве и последње комаде у сарадњи с Позори- штем Лењинског комсомола.

Московско Позориште играће у Београду од 4 до 16 септем- бра и даће шест премијера: »Тако ће и бити« од Констан- тина Симонова, »Испод кесте- нова Прага« од Симонова, »Ме- сец у селу« од Ивана Турге- њева, »Васа Железнова« од Горькога, »Живи леш од Тол- стоја и »Нору« од Ибзена.

После тога позориште ће по- сетити Загреб, Љубљану, Ско- пље, Сарајево, Сплит и Нови Сад, а затим ће се вратити по- ново у Београд.

Московско Позориште Ле- њинског Комсомола руководи- ном великим народним уметни- ком Иваном Версејевом и славним народним уметницима Серафимом Верманом, Софи- јом Геадинтовом и другим, по- казаће ускоро Београду своја досадашња уметничка оства- рења.

Сцена из четвртог чина »Под кестеновима Прага« од Костан- тина Симонова

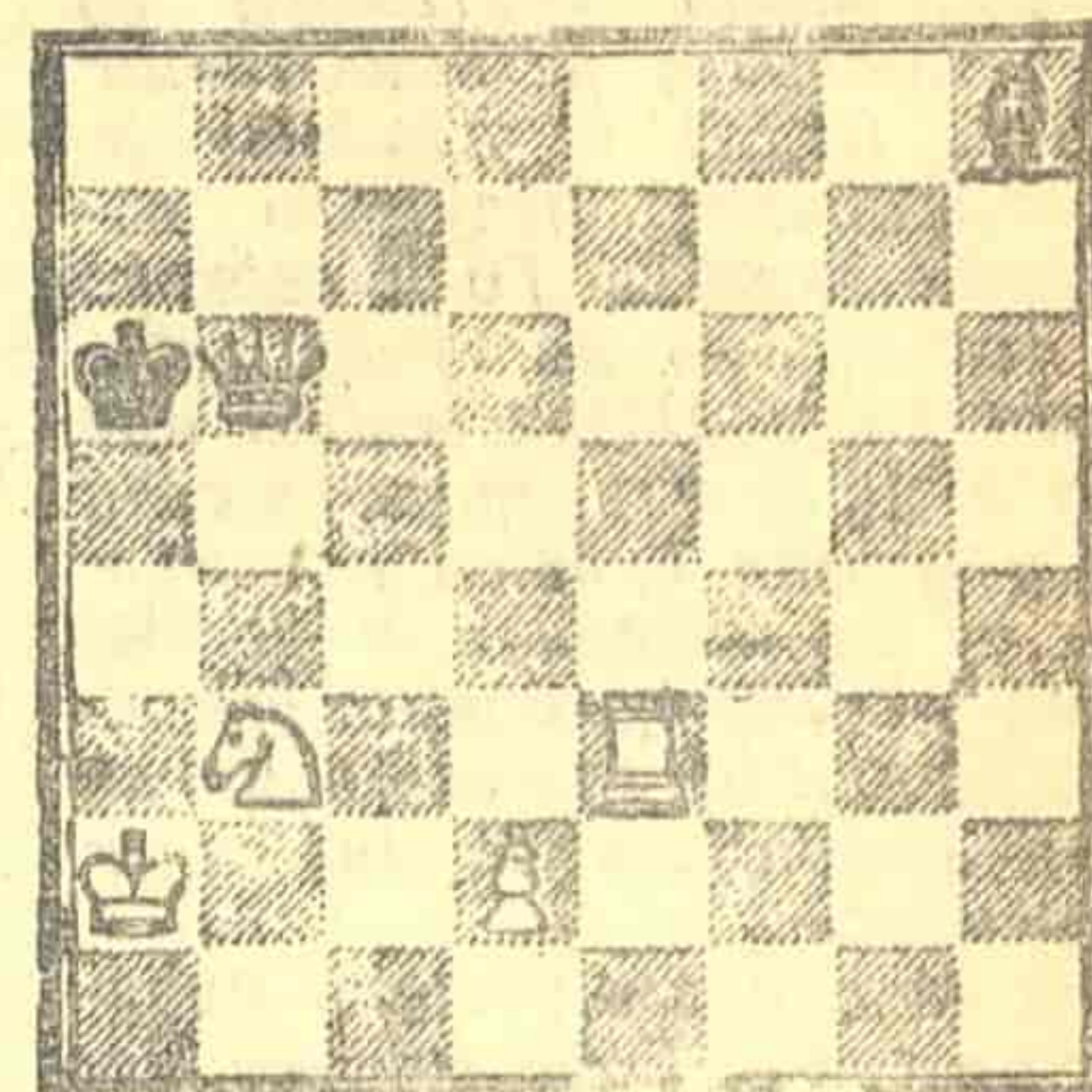
Балкански шампионат у шаху

У Београду се у току од 28 до 30 августа држи први балкански шампио- нат у шаху. Поред југословенске уче- ствују још бугарска, румунска и ал- банска репрезентација. Екипе играју међусобно по један меч на осам та- бли. Такмичења се држе у просторија- ма Шаховског дома, Теразије 4. Све- чано закључење турнира и објављи- вање резултата извршиће се у суботу 31 августа у 20 часова. Победница ће бити она земља која постигне највећи број бодова.

снажан потстрек за даљи развој ша- ха на Балкану.

Проблем број 22

(завршица)
К. А. Ј. Кубеа (Лењинград)

Бели на потезу ремизира.

С обзиром на велику материјалну надмоћ противника чини се као да не- ма начина да бели постигне реми. Не иде 1. Те3—с6, јер црни носи краљи- цом топа, а шах-шех коњем иза то- га не може се дати због маске. Слав- ни совјетски проблемски мајстор Ку- бел, који је у Стаљинском рату вр- шећи своју дужност изгубио живот за време блокаде Лењинграда, овако је изнео спас за бела: 1) Sb3—d4 Db6:d4; 2) Te3—a3 + Ka6—b5; 3) Ta3—b3 + Kb5—c4; 4) Tb3—c3 + Kc4—d5; 5) Te3 —d3 Dd4:d3. Бели је пат. Остаје ва- ријанте лакше воде до ремија.

С албанским шахистима досад ника- да нисмо имали веза, те нам је стога јачина њиховог шаха потпуно непо- срета ни са румунским шахистима. Такмичења било је једино са бугар- ским шахистима. Тако је у лето 1945 године београдска репрезентација го- стовала у Софији и однела две узас- топне победе са 4 и по : 3 и по. Затим су бугарски мајстори с лепим успехом учествовали у шампионату ФНР Југославије у Новом Саду, а убрзо иза тога гостовали су двојица југословенских мајстора на бугарском шампионату у Софији, којом приликом је Глигорић добио прву награду.

Очекује се да ће Југославија бити главни фаворит за прво место, а за друго да ће се водити борба између Бугарске и Румуније. Изненађења ипак нису искључена. То тим пре, што ми слабо познајемо шаховски живот су- седних земаља. Балкански шампионат због тога ће користити да се успо- ставе и пробаје везе, те ће бити

Дага наше зимателске

Циц је леп од јутра до мрака

За лето нема лепше ни пријатније тканине од цица. Лепо скројена, чи- ста и испеглана хаљина од цветног цица може да се носи дословно од јутра до мрака. Врло свеже и мада- лачки делују набране сукње од цица са једноставним белим блузницама. За летње месеце много је пријатнија до- маћа хаљина од цица него од свиле. Нестацица вуне, проузрокована ратом,

донела је моду костима за купање од цица. И они су се показали веома ле- пи, пријатни и практични. За летова- ње у шуми или на мору врло су згод- не ципане хаљине без рукава, уз које се носе мали болери од исте тканине, као и кратке сукњице, или сукње- панталонице од цица, које се носе преко костима за купање.

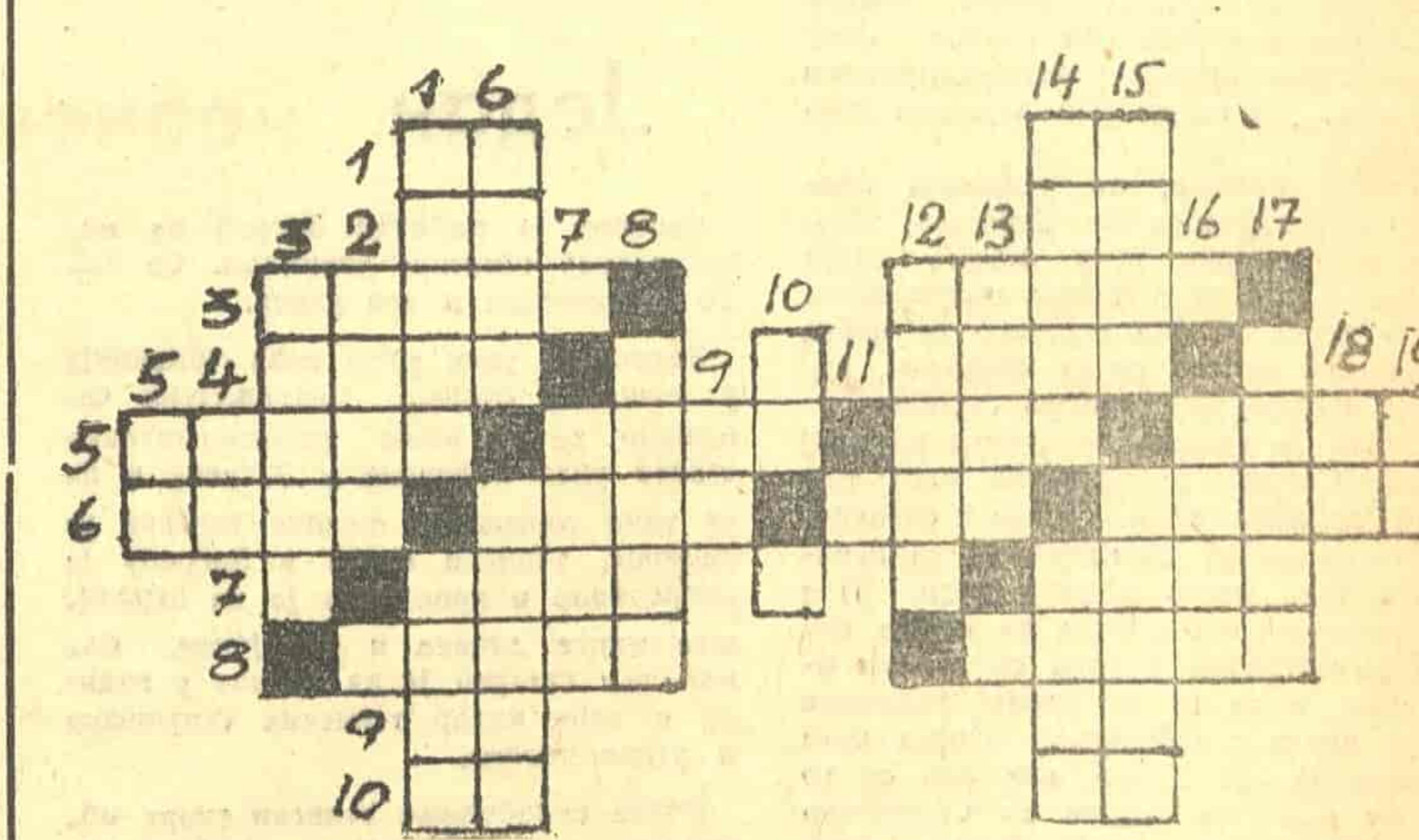

Од две шарене мараме...

Излози београдских радњи пуни су лепих шарених марама. Наше жене већ су се досетиле да од две или три мараме могу да направе лепу на- брану сукњу. Али са мало смелости и вештине од марама се може сашити и лепа блуза, па чак и врло лепа ха-

љина. За блузу су потребне две ма- раме од 72 см у квадрат, а за хаљину шест таквих марама. У њиховом кро- ју оригинално су коришћене бордуре — поруби, тако да чине украс, не кварећи линију.

УКРИЋЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално:

- 1) Река у Сибиру, варошица код Београда;
- 2) река у Француској, предлог;
- 3) свеза претседник румунске владе;
- 4) река у Црној Гори, варош у Кини, предлог, музички инстру- мент, самогласник;
- 5) одано, искрен, зимзелено дрво, наш највећи примор- ски град;
- 6) један инсект, прањак, река у Босни, произвођач хлеба;
- 7) сугласник, једна воћка, предлог, све- за, мушко име;
- 8) посвојено, прегле- дан;
- 9) узвик, иницијали нестакнутог војсковође партизанског рата;
- 10) за- меничка епиклетика, скраћеница у адми- нистрацији.

Вертикално:

- 1) варош у Босни, руско мушко име;
- 2) планински ланац између Епира и Тесалије, предлог;
- 3) кат;
- 4) иницијали претседника Чехословачке Ре- публике;
- 5) домаћа животиња;
- 6) у- станак, главни град Чехословачке (до- маћи назив);
- 7) свеза, пристаниште у Аджири; држава у Североамеричкој Унији;
- 9) узвик;
- 10) лична заменица, предлог;
- 11) самогласник;
- 12) земља

од које се прави посуђе; 13) обала, сугласник; 14) река у Босни, усцијана маса коју набације вулкан; 15) основа, степска равнина у Мађарској; 16) пр- во слово азбуке, свезка; 17) арста ветра; 18) предлог; 19) два сугласника.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

- Хоризонтално:
- 1) шум, бул; 2) а, Ибар, СКОЈ, а; 3) то, ар, окно, укор, ал, Уб; 4) ока, ага, зид, Дон, они; 5) рало, лоза, А- рад, плави; 6) стар, атар, Рона, Плав; 7) кит, Оса, ера, ира, бес; 8) р м, он, Асен, цена, на, он; 9) о, срам, саго, о; 10) бос, бас.
- Вертикално:
- 1) Шатор, скроб; 2) у, око, тим, о; 3) ми, алат, СС (Станоје Симић); 4) ба (барјум), ар, ор; 5) ара, она; 6) ро, Глас, ам; 7) као, Тас; 8) и, за, е; 9) озарен; 10) и, р; 11) ударац; 12) к, ро, е; 13) ода, Нин; 14) ср (своје ручно), олар, ас; 15) хан, Ана; 16) од, ПП (Петар Прерадовић); ар; 17) БЈ (Бура Јакшић), Олиб, Об; 18) у, Уна, вео, а; 19) Лаби, АСНОС.

ТАКМИЧЕЊЕ ЗА ЗРЕН

Кандидати — на лакоатлетску стазу!

Половином септембра на програму су нове такмичења за ЗРЕН. У пливању је 95% такмичара испунило постављене задатке...

искусних лакоатлетичара, јер тренинг треба да буде постепен и равномеран, јер се само тако може постићи потребна физичка кондиција.

Стаза од 1.000 метара није тако кратка као што можда изгледа. Старији такмичари мораће да уложе пуно труда да би постигли одређено време.

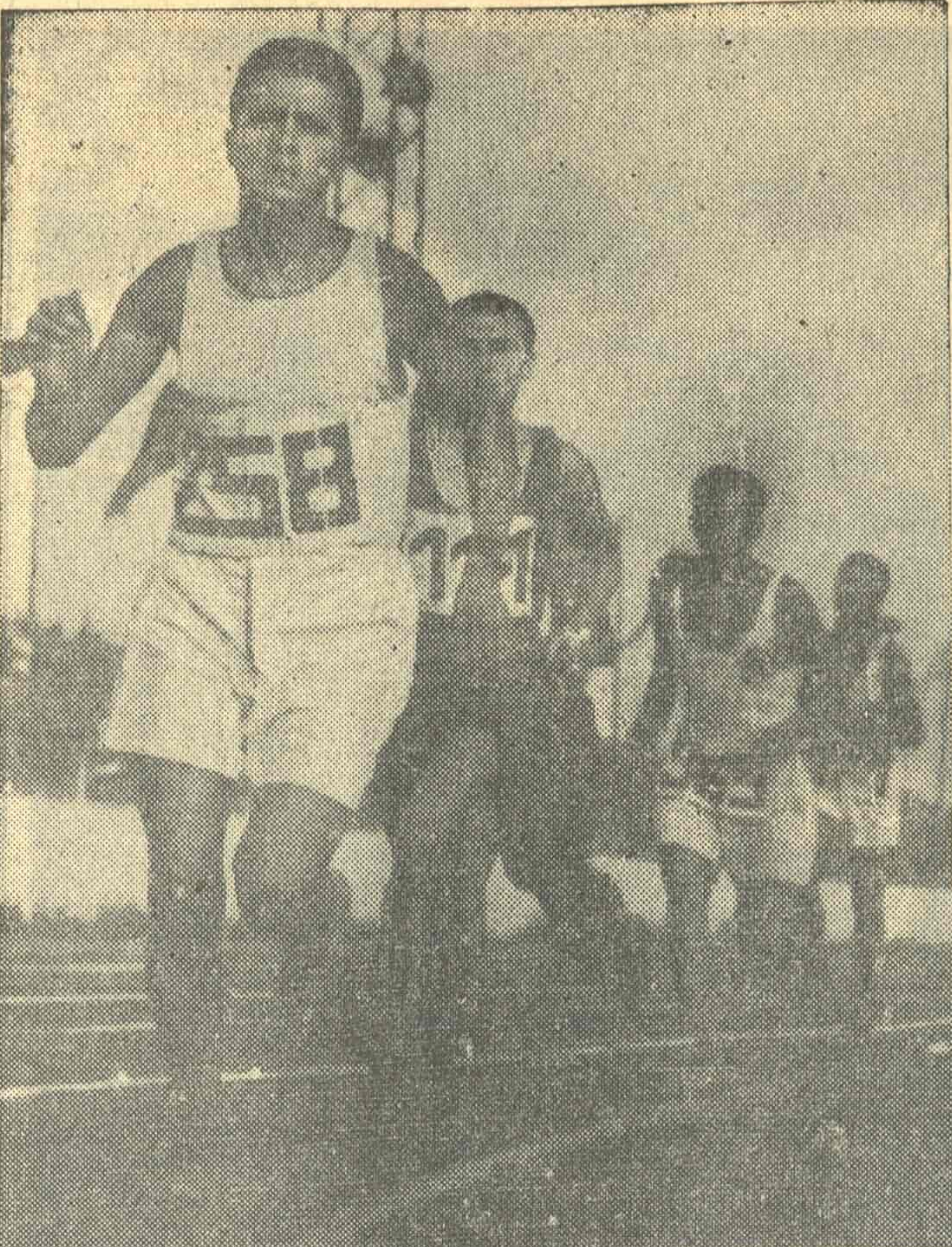
★ ★

Шта треба да се зна о трчању

При првим изласцима на спортски терен потребно је лагано трчати и чинити лакше гимнастичке покрете, лагане скокове.

Трчати није тако једноставно како изгледа. Потребно је да се научи правилно трчање, без напрезања и грча.

Исправно дисање при трчању од о-

Трчање на дуже стазе

собитог је значаја, јер при трчању организму је потребна знатно већа количина ваздуха него у обичном животу.

код трчања једним средњим темпом, удахнуће се за време два до три корака, а издисање ће бити и нешто дужи.

ЗА НАШЕ ДЕЦУ

ЛАЖОВСКО БРВНО

Два су брата Јовановића, па један учио школу и сад је чиновник у Београду, а други остао у селу да ради с оцем земљу.

Био Мића месец дана у Београду, а онда га стриц одвео на станицу, купио му карту, замолио неке сапутнике да пазе на дечака и да му кажу када треба да сиђе с воза.

Мићин отац био нешто у послу, па замолио своју мајку да сачека Мићу.

Пошли они друмом за село, а Мића прича.

— Јаој, баба, да знаш каква сам чуда видео! Отегла се варош од мене па до на-

избијемо, па морамо преко Лажовскога Брвна.

— Каково брвно? — Лажовског. Знаш, синко, то ти је брвно чудновато: преко њега не може да пређе нико ко лаже, него мора да падне у воду...

Ућутао Мића. Замислио се. Успорио корак.

— Хајде, Мићо, зар си се већ уморио? Е, цомбаст је пут. Није као у Београду. Једна плоча с краја на крај у лице. Нит има код нас тако великих кућа да уживаш што небо подупиру...

— Ама, знаш, баба, нису куће баш до неба. Неке су много веће од наших, а има их које су баш као наша школа.

— А онај водоскок? — Па не шикља ни он до неба. Него тако, могао би да пребаци велики пласт сена...

крај света. Па куће, куће! Море, и нису куће него планине. Не види се кров. Кровови им све у облацима...

Прича Мића баби како су улице дугачке да се за два дана не могу прећи, па се зато људи возе трамвајима, а то су кола без коња, велика као црква у њиховом селу, и њих стане људи колико их у три села нема.

— Сине Мићо, каже баба, ти ми много причаш, него пази куда идеш...

— Па пазим ја, а што? — Сада ћемо на поток да

Ни у трамвај не може да стане више педесетак душа. А кроз Топчидер можеш да прође за сат, сат и по...

И тако Мића смањује све, јер су већ били пред брвном.

— Нису ни улице онако дугачке, не треба два дана да их пређеш, не треба ни два сата, рече Мића, па са страхом спусти ногу на брвно. Полако пређе на другу обалу.

Баба га гледа, па се смеје.

— Што се смејеш, баба? пита је Мића. И што не прелазимо?

— Прећи ћу, каже баба, док ти прво кажем да ово брвно није опасно за лажове.

А онда смејући се и даље пређе преко брвна, помилова Мићу по коси и рече му:

— Мићо синко, не ваља да лажеш...

А кад су стигли у село, Мића је причао шта је видео у Београду, онако како јесте. Није лагао...

Тренер и фудбалер

Ове недеље гостује у Београду првак Црне Горе »Будућност« из Титограда. За игру првогорских фудбалера влада велико интересовање.

»Будућност« тренира Војин Божовић, стари репрезентативац. Он није само тренер овог друштва, он је и духовни вођа целог тима: Јер Божовић још игра фудбала. О то добро игра, како кажу Загребчани. Његова физичка кондиција је одлична.

Голман „Победе“

Три голмана

Голман „Железничара“

Голман „Партизана“

У првом колу такмичења за државно првенство, које је почело прошле недеље, на утакмицама у Београду видели смо три голмана различитог стила, темперамента и способности.

На слици лево је вратар првака Македоније, скопске »Победе«. Ма да је врло млад, иако му је утакмица против »Партизана« први велики сусрет у спортској каријери, иако је први пут играо пред више од десет хиљада гледалаца.

Средња слика приказује једну од многобројних интервенција вратара »Железничара« из Сарајева. И он је млад голман, али он се није тако добро снашао као његов колега из Скопља.

И најзад, на слици десно, видимо Фрању Глазера како боксије једну високу лопту. Испред њега је Брозовић, одличан бек »Партизана«. Већ сам скок испољује рутинраног голмана, елегантаног стила, чији су покрети складни и еластични.

Седмнаестогодишња првакиња у пливању

Прошле године Миша Станојева је први пут запливала на једној пливачкој утакмици у басену код Народне скупштине. Имала је шеснаест година и обећавала је да ће се развити у добру пливачицу.

Сандићеве ципеле

Сандић је најбољи играч навалне »Металца« и скоро сви голови овог друштва постижу се углавном његовом заслугом, јер он их или даје или припрема.

Прошле недеље, на утакмици против »Железничара« из Сарајева, Сандић је неколико пута мењао своје ципеле. Пред крај првог полувремена скоро десет минута задржао се изван игралишта мучећи се са ципелама, које му изгледа нису добро стајале.

Велика је грешка поступити на овај начин. Сандић је напустио свој тим дуже времена због једне ситнице, која није смела да га удаљи са игралишта тако често и тако дуго. Пре утакмице играчи морају да сарше све што је потребно у вези са својом опремом, а не да за време утакмице имају посла с ципелама.

Овога пута прошло је све добро, али ако се то понови може се десити да Сандићево присуство из тима може имати тешке последице по његов тим.

Један неочекивани успех

Београд је победио Загреб на међуградској тениској утакмици. Са 4:2. То је значајан и леп успех.

Загреб је увек имао већу традицију у тениском спорту. Захваљујући чињеници да су наши репрезентативци стално увек боравили у Загребу и да су тамо одржаване велике тениске утакмице, тениски спорт у Загребу је напредовао и привлачио је на игралиште многе дечаке и девојчице.

После ослобођења тениски спорт обновљен је у Београду, с великим напором услед недостатка довољног бро-

ја лопти и рефривата. Пожртвовани тенис играчи и руководиоци подигли су сами тенис игралиште на Ташмајдану и оспособили га за утакмице, у међувремену вежбало се колико год је било могућно.

Овако пожртвован рад донео је лепе успехе београдским играчима. Репрезентација Суботине побеђена је два пута, а у сусретима са играчима из Вршица и Новог Сада Београђани су такође побеђивали. Преостала је још загребачка екипа (наравно без репрезентативаца). И ту утакмицу су Београђани добили и тако за сада имају најјачу тениску екипу у земљи.

ДЕТОПИС БЕОГРАДА

30 августа 1850 донето решење којим се за питомце Артиљеријске школе примлају 22 младића. То је прва класа Војне академије која је завршила школовање 1855.

— 1854 пропутовао караван камила кроз Београд.

— 1902 руски језик предаје се два часа недељно као обавезан предмет у свима србијанским гимназијама, у седмом и осмом разреду.

31 августа 1808 отворена је у Београду Велика школа Доситеја Обрадовића и Ивана Југовића.

— 1888 установљен у Београду стални Тарифски одбор.

1 септембра 1804 кренула је у време Првог устанка из Београда за Русију, прва наша делегација коју су сачињавали: прота Матеја Ненадовић, Јован Протић и Петар Новковић Чардаклија.

— 1836 отворена Богословија.

— 1860 покренут »Дунавски Лебед« под уредништвом Георгија Раковског.

— 1882 освешан камен темељац Репалке.

— 1911 основан Београдски Спорт клуб.

— 1929 одржан X конгрес Фидака.

2 септембра 1871 основана Свезорар Марковић Прву потрошачку дружину.

— 1908 одржан Први конгрес правника краљевине Србије.

— 1929 откривена је у Професорској колонији споменик плоча изгинулим Французима — капетану Пиксу и друговима — који су изгинули при одбрани Београда 1914—1915.

3 септембра 1792 Јаничари заузели Београд.

— 1904 конгрес српске академике о-младине.

— 1909 прослава двадесетогодишњице српских државних железница.

— 1933 освешање камена темељаца Занатског дома.

4 септембра 1841 отпочела предавања на Правном факултету београдског Лицеја.

— 1889 прослава педесетогодишњице Велике школе.

— 1900 изложба слика Надежде Петровић, сликарка.

— 1904 основано уметничко друштво »Лада«.

5 септембра 1859 стигла прва депеша из Горњег Милановца у Београд.

— 1877 олажан први испит зрелости (матура) у Реалии.

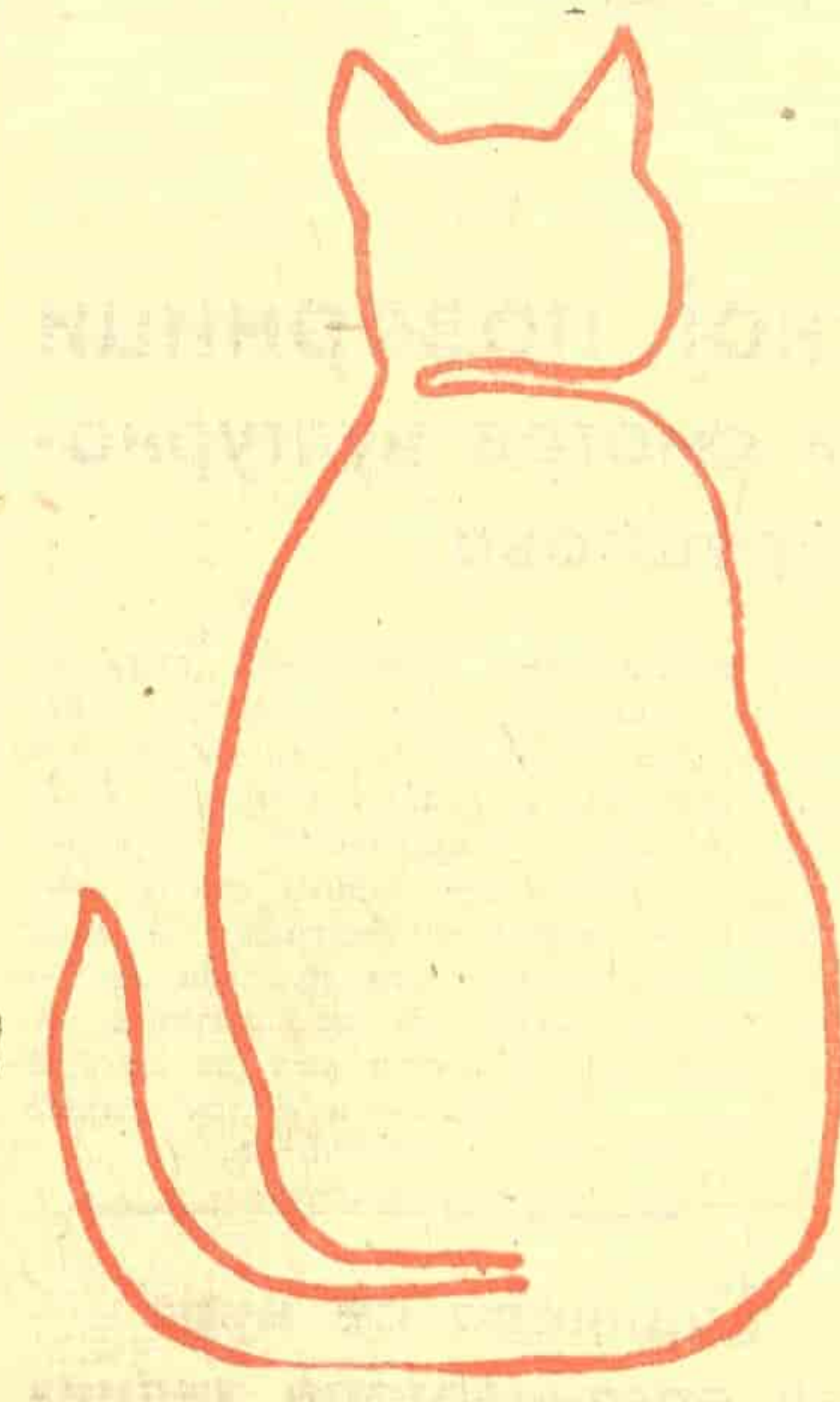
— 1904 отворена Прва Југословенска изложба.

— 1911 одржан Први конгрес за оперативну медицину.

Ж. П. Ј.

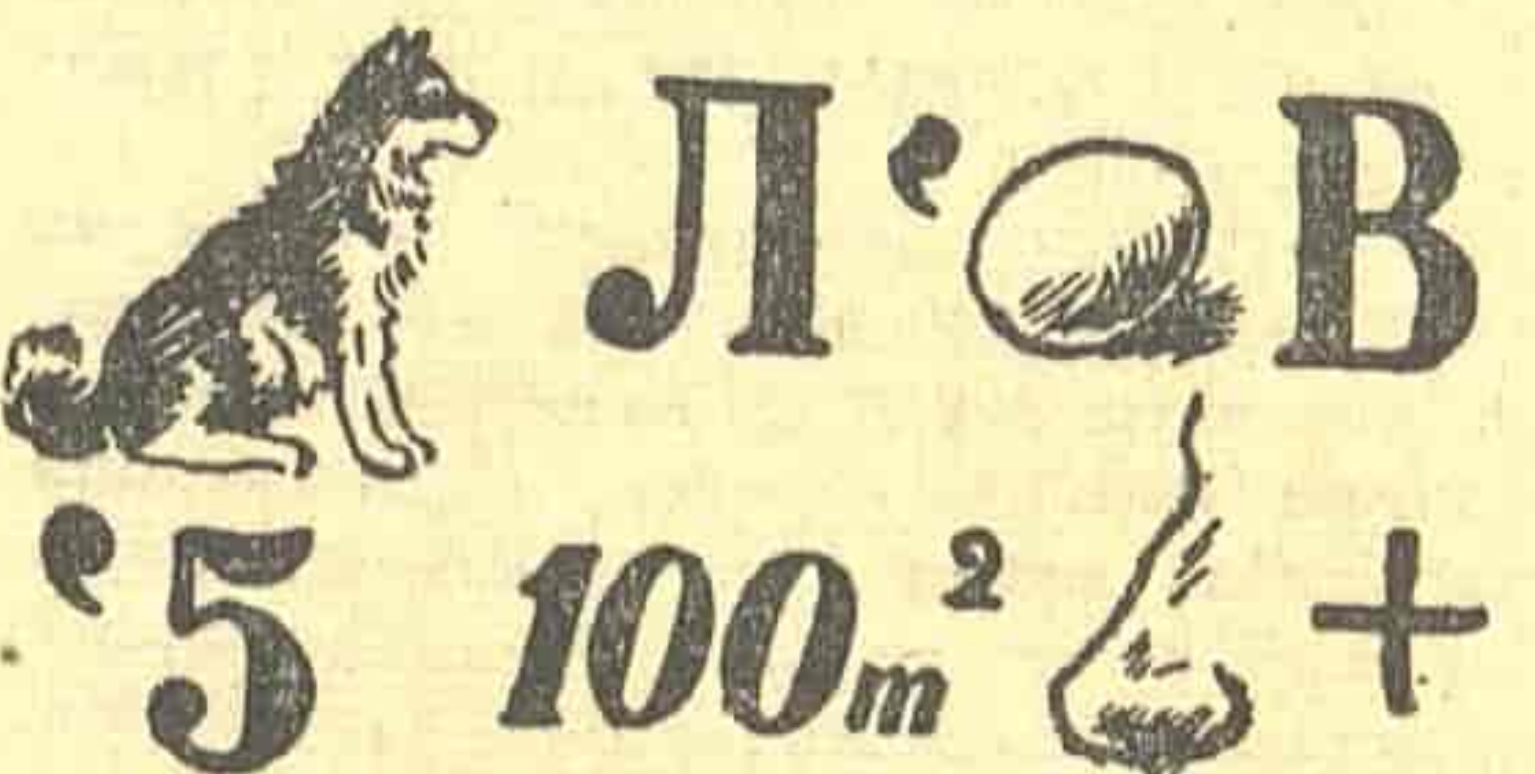
У једном потезу

Кад је маца тако лепа, Дела да је нацртамо

У потезу једном само, А починмо баш од репа!

ПОСЛОВИЦА У СЛИЦИ

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Загонетка. — Бело пиво. Мали ребус. — Триглав. Још један ребус. — Конач дело краси.

Кад би жито расло брзо као пужевљи ход

Пуж се споро креће, свега милиметар на један секунд. Али влат жита расте спорије него што гмиже пуж, и то десет хиљада пута спорије: за 24 часа израсте 9 милиметара, а 24 часа чине 86.400 секунда.

Дакле, спори пуж мили десет хиљада пута брже него што жито расте.

А шта би било кад би на земљи све ишло десет хиљада пута брже?

Онда би пшевица расла брзином којом пуж мили и ми бисмо лепо видели како расте.

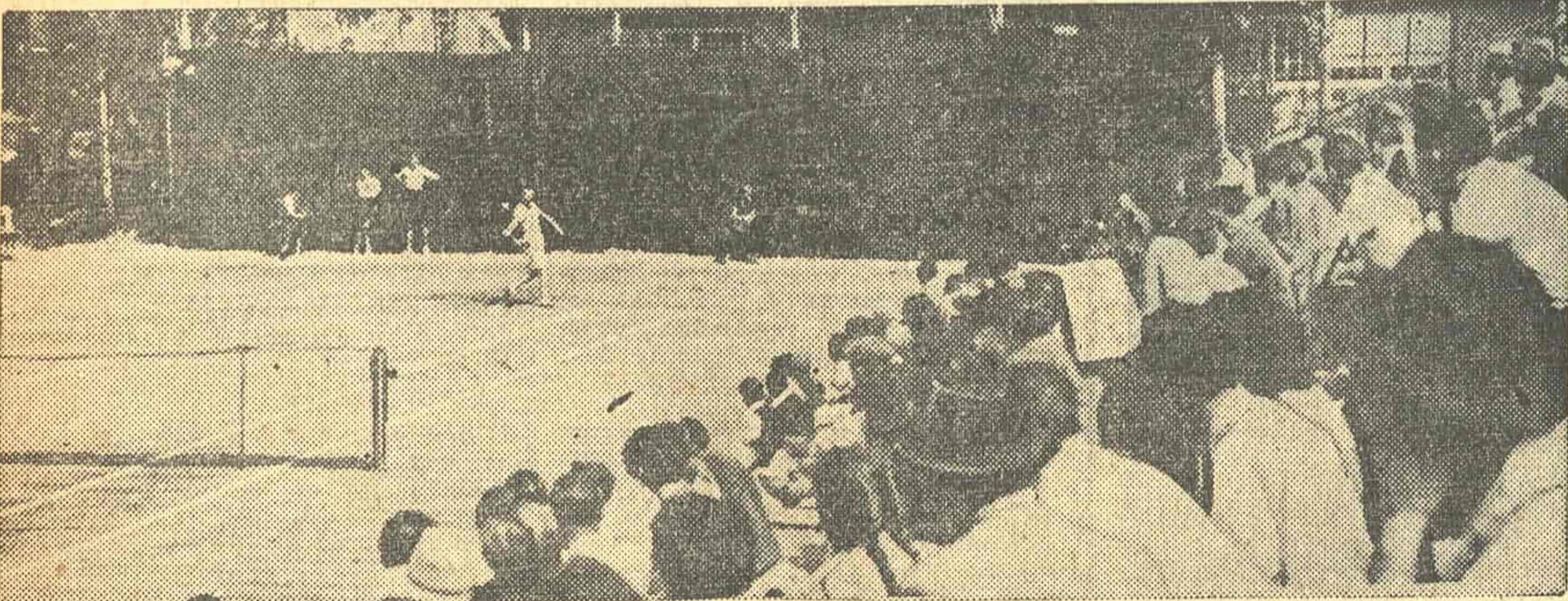
А кад би пуж повећао своју

брзину десет хиљада пута, постао би рекордер за »кратке стазе«, јер би за секунду прешао десет хиљада милиметара, а то је десет метара.

Стазу од сто метара преминуо би за десет секунда и био би победник на олимпијским утакмицама.

А кад би тркачи, победници на олимпијадама, трчали десет хиљада пута брже, прешли би за секунду 100.000 метара или 100 километара. То је много брже и од најбржег пушчањог метка. Такав тркач оштучао би око земље за 400 секунда или за 6 минута и 40 секунда.

Публика са интересовањем прати тениске утакмице Београд—Загреб на Ташмајдану